

De meester van alles en iedereen,
of hoe georganiseerde misdaad een staatsvorm werd
Het bewuste, het onwillekeurige en de vergetelheid

Dominantie, de vroege jaren

De idee van baas. Waar komt die vandaan? Waardoor komt het dat iemand zich boven iemand voelt staan of daar wordt geplaatst? Dieren kunnen sterker zijn, sneller, groter of slimmer, maar lijken alleen superieur te zijn in een categorie. Een grizzly beer kan een eland grijpen, omdat hij sterker is. Een cheeta kan een gazelle vangen, omdat hij sneller is. Een dier dat groter is, lijkt sowieso in het voordeel te zijn, zowel ten opzichte van eetbare soorten als binnen de eigen groep. Een slim dier echter lijkt de meeste kans te hebben op overleven. Een chimpansee steekt een stok in een termietenest en likt de stok vol termieten af - heerlijke proteïnen. Hij ziet de termieten niet, maar hij weet dat ze er kunnen zijn en hij fabriceert met zijn slimheid gereedschap dat hij van nature niet heeft. De mens heeft een heel arsenaal aan gereedschappen verworven en heeft zijn slimheid ontwikkeld tot bijzondere hoogten. Met zijn slimheid overtreft de mens de grotere, de snellere en de sterkere. De basis van de baas lijkt dus zijn slimheid te zijn, slimheid waarmee hij bij anderen de indruk vestigt dat hij slimmer en ook groter, sneller en sterker is. De evolutie heeft om de andere functies van de hersenen heen -geurherkenning, gehoor, zicht, de coördinatie ervan- een intelligentere schil gebouwd die de mens een grotere kans op overleven biedt. Mensen hebben met die intelligentie gereedschappen ontworpen om het leven op aarde te kunnen weerstaan. Gereedschappen voor het fysiek overleven in de wereld daarbuiten tot en met medisch handelen waarmee bacteriën en virussen binnenin kunnen worden vernietigd. Mensen gebruiken hun slimheid verder ook om hun eigen soortgenoten onschadelijk te maken - om hen te overheersen. Op zich niet uniek, want in elke dierengroep bestaat een pikorde. De uniciteit van mens is daarin gelegen dat hij niet zijn grootte of zijn snelheid, maar zijn intelligentie gebruikt voor het bepalen van de pikorde. De baas is derhalve iemand die het dankzij zijn intelligentie kan laten voorkomen dat hij sneller is dan een luipaard, sterker dan een grizzly en groter dan een olifant.

Het mechanisme van overklassen komt voort uit de drang tot overleven - wij leven immers in een wereld van eten of gegeten worden. De angst gedood te worden leidt tot de evolutionaire ontwikkeling van sterker, groter, sneller en slimmer, een bewapeningswedloop op alle fronten. De wereld waarin wij zijn geboren is geen wereld die het streven naar harmonie als basisplan heeft, maar de competitie als overlevingsstrategie. Op zich bevat deze constatering geen oordeel. Het is zo en het is niet anders, het is de wereld waarmee we het voorlopig moeten doen. Wie de vraag naar het waarom van de afwezigheid van harmonie wil beantwoorden, raakt snel vast in een kleverig web van oordelen en heeft voor hij het weet een religie of een filosofie gecreëerd. Want meer zijn filosofieën en religies niet: waardeoordelen over de oorsprong van de mens en de weg die hij naar en in zijn toekomst zal moeten volgen. Dat over de verschillende denkbeelden een strijd ontstaat, een competitie waarin elk de sterkste en de slimste wil zijn, bevestigt de aard van de wereld. De verschillende denkbeelden willen elkaar overklassen met het eigen grotere gelijk en ontstijgen de wereld niet door naar bijvoorbeeld harmonie te streven. Dit laat zien dat die religies en filosofieën slechts een geringe of geen bijdrage kunnen leveren aan het bereiken van een wezenlijk betere wereld. Met andere woorden, vergeet religie - elke religie.

De religies die in de wereld het meest gangbaar zijn, zijn alle ontstaan in een periode die de Prehistorie wordt genoemd. Dit gegeven verklaart iets over de mentaliteit, de denkwereld van de Ouden - opnieuw geen oordeel, maar een constatering. Hoewel, tallozen benoemen deze denktrant als weerzinwekkend paternalistisch -denk bijvoorbeeld aan de positie van de vrouw- of op zijn minst als te traditioneel of zelfs achterhaald en onwerkbaar.

Er zijn daarna twee invloeden op het Neolithisch denkraam geweest die men modernisering kan noemen. Een op basis van de opvattingen van de profeet Jezus en een op basis van de denkbeelden van de profeet Mohammed - of de groepen rond deze personen. Beide adaptaties van de oudere systemen hebben veel invloed gehad op hun tijd en hebben nu nog steeds invloed. Aan het

basisprincipe van oordelen en het stipuleren van de weg naar en in de toekomst hebben zij echter niets veranderd - althans de religies die in hun naam zijn ontstaan. De Islam wordt met recht de laatste religie genoemd, want het was de laatste keer dat religie door de mensheid als richtsnoer voor het handelen werd geaccepteerd. Beginnend met de Boeddha Siddharta Gautama zijn pogingen gedaan het leven van de mens op een andere manier te verlichten en te verbeteren dan door middel van religieuze noties. Van de Boeddha via de Verlichting tot en met het existentialisme, de meest recente grote filosofische stroming, zijn alle filosofieën echter nog steeds een reactie op de religies. In dat perspectief hebben de filosofen niets wezenlijk nieuws kunnen brengen en lijkt er geen eigenstandig idee te zijn ontwikkeld. Het maakt daarbij niet uit of een filosofie deïstisch, theïstisch of atheïstisch¹⁾ was of is geaard, de uitgangspunten waren steeds dezelfde en in essentie niet anders dan die van de religies. Alleen de oordelen verschilden. Wie een -korte- studie maakt van de denkbeelden vanaf de Verlichting merkt dat er weinig constatering worden gedaan en eens te meer aannames en oordelen -openlijk of verborgen-. Dat de uitgangspunten van elke religie en filosofie dezelfde of vergelijkbaar zijn, blijkt uit de rekenliniaal waarlangs een analyse van de wereld wordt gemaakt en daarna 'aanbevelingen' worden gedaan over hoe in de wereld te staan en hoe daarin te handelen. Onderliggend aan de werkwijze van profeten en filosofen ligt namelijk een sjabloon waarmee de religieuze en seculiere denkers steevast hun eigen blinde vlek creëerden. Terwijl zij dachten toe te werken naar een rechtvaardiger samenleving, hanteerden zij desondanks het paradigma van de overheerser. Zij -de profeten en de filosofen- zijn de slimmeren, de sinds de neolithische revolutie²⁾ vrijgestelden, die hun positie onwillekeurig -of juist bewust- gebruikten om de anderen de les te lezen en hen bij de les te houden. Het mechanisme waarbij intelligentie het middel is om alle andere eigenschappen -grootte, sterkte, snelheid- te overklassen. De blinde vlek bestaat daaruit dat ondanks dat de religieuze en filosofische analyses en de 'aanbevelingen' doorgaans bevrijdend en emanciperend waren bedoeld, het denkraam -het paradigma- niet toeliet dat de mens zich werkelijk bevrijdde. De religieuzen en de filosofen keken vooral naar de wereld en niet naar zichzelf, of juist zeer stringent naar zichzelf om zich als model aan de wereld voor te schrijven. De wijzen herkenden intelligentie wel als middel

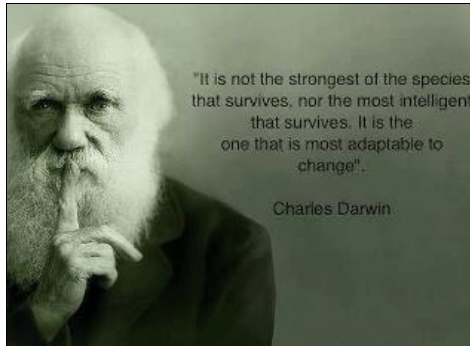
tot beheersing en overheersing van het bestaan, maar de tendens tot overheersing werd niet van toepassing geacht op de eigen denktrant. Mozes, Zarathoestra, Jezus en Mohammed noch de Boeddha hebben gezegd, "luister eens goed naar wat ik te zeggen heb en als je het niets vindt, verzin dan maar zelfs iets". Voltaire, de Lamettrie, Schopenhauer, Nietzsche en Sartre zeggen niet, "we hebben over deze zaken lang en diep nagedacht, maar het kan net zo goed anders in elkaar zitten - zie maar". Wie als buitenstaander kijkt naar de blinde vlek van het eigen gelijk, ziet een veenbrand die de gelegenheid krijgt voort te woekeren, een brand waarvan iedereen hoopt dat de vlammen zullen doven, maar waarbij niemand op het idee komt na te gaan hoe de eigenlijke haard van de vuurzee kan worden geblust.

Overleven of het recht van de slimste

De mens is zijn eigen tegenstander door de manier waarop hij zijn verstand heeft leren gebruiken, door de wijze waarop hij denkt en vervolgens handelt. Doordat de mens is gedwongen een manier te vinden om te overleven, weet hij niet beter dan dat zijn manier het leven is. De mens is geconditioneerd en hij weet niet dat zijn hart in brand staat ook al verlangt hij hevig naar het doven van het helle vuur. De mens verlangt naar liefde, terwijl hij er geen idee meer van heeft wat liefde is. De mens kraamt maar wat uit met het herhalen van wat anderen hem voorschotelen, gemaakt door mensen die het ook niet weten - iets wat hij in een boek heeft gelezen, of heeft gezien in een film. Zo gaat het met de mens. Hij herhaalt wat hij heeft gehoord van anderen. Of hij protesteert tegen wat hij heeft gehoord van anderen. Zo overleeft de mens, door te luisteren, te protesteren en uiteindelijk te gehoorzamen, terwijl het van binnen brandt. Hij is afhankelijk van de autoriteit en die moet hij wel gehoorzamen, want anders overleeft hij niet. Velen zullen zeggen dat het geen gehoorzaamheid is en dat ze het eens zijn met de autoriteit. Realiseer je dan dat de autoriteit geen enkel ander belang dient dan het belang van de autoriteit.

Er is binnen de competitieve overlevingsstrategie maar een manier om af te komen van onderschikking aan de autoriteit en dat is zelf de autoriteit worden. Dat vereist meer dan een strategie tot overleven, dat vereist oorlog. De alfa aan de top moet

voorbijgestreefd worden, desnoods worden geëlimineerd. Wie aan de top wil staan zal over lijken moeten gaan, figuurlijk en ook letterlijk. Wie aan de top wil staan moet de spelregels veranderen -een nieuw wapen, een slimmere tactiek- en de tegenstander niet de kans geven zich daaraan aan te passen. Denk niet dat er een alternatief is, want die is er niet. Zelfs de meest zachtmoedigen -de Boeddha of Jezus- zijn leiders geworden op hun gebied, omdat hun latere volgelingen bereid waren over lijken te gaan. De geestelijken pasten de leer aan de wens van de heerser aan, zodat de leer kon blijven bestaan en kon blijven groeien. En de heerser, die werd nog machtiger, omdat hij zijn onderdanen niet alleen fysiek bezat, maar via de prelaten ook geestelijk. Protest, alternatieven, ze hielpen niet, want de autoriteit is expert in repressie, eventueel repressieve tolerantie en desnoods in het uitdelen van de dood.

De strategie van het dierlijk overleven verwerd tot een strategie voor de dood. De heerser -elke leider- veroverd en consolideert zijn macht, door middel van het pijnigen van zijn tegenstanders. Deze manier van omgaan met anderen maakt de heerser tot een crimineel, want alleen een ziek mens zal de behoefte voelen de ander pijn te doen. Alleen een crimineel en ziek mens kan zijn louter eigen gewin als doel in het leven zien. Alleen een gepijnigd mens met de hel in zijn hart zal zijn brand willen blussen door de pijn van zich af te duwen, door het over de schutting te gooien en een ander mens ermee op te zadelen. Dit laat zien dat de heerser -elke leider- slechts zelden het overleven van de groep voor ogen heeft. Een leider is altijd een crimineel, omdat hij alles zal doen het leiderschap te verwerven en alles zal doen om zich in die positie te handhaven, en omdat hij alles wat hem in zijn positie bedreigt zal willen elimineren. Het wezenlijke verschil tussen het alfa dier, die de groep beschermt, en de alfa mens komt voort uit de mythe die de alfa mens creëert, het beeld dat hij scheidt waarmee hij zijn macht legitimeert. Of die mythe nu een religieuze mythologie is of

een politieke ideologie -het verschil is miniem-, de kunst van het manipuleren vindt zijn oorsprong in het imago en de macht van de taal, de macht over de taal. De heerser presenteert het woord als het leven, maar voor wie de leider gelooft wordt het woord als de dood.

De mens met de twee breinen

De mythe wordt gecreëerd om het autonoom logisch deel van het brein in slaap te sussen, zodat het onwillekeurig logisch deel van ons brein van buitenaf kan worden gedomineerd. Het onwillekeurig logisch deel is aanwezig bij alle mensapen en bij de mens en is deel van de vroegste evolutionaire stap die tot de mens heeft geleid³). Het helpt ons om in een fractie van een seconde beslissingen te nemen van het soort die we doorlopend maken -hier oversteken of daar, deze aankoop doen of niet-. Dit deel van onze hersenen werkt net zo onwillekeurig als knippen met de ogen of de ademhaling. Het gebruik van dit onwillekeurig logisch deel van onze hersenen kost weinig inspanning en verloopt met hoge snelheid. Het is een logisch functionerend deel van ons brein, maar tegelijk functioneert het op basis van vastgelegde of ingesleten patronen. Een voorbeeld van zo'n grondpatroon vertelt iets over de mate waarin een mens bereid is risico's te nemen. Zo zal iemand die zich in een winnende positie bevindt na zijn winst risicogedrag vermijden, terwijl iemand die zich in een verliesgevende positie bevindt na zijn verlies de neiging zal hebben meer risico's te nemen⁴). Een ander grondpatroon van het onwillekeurig logisch deel van ons brein heeft te maken met het absorberen van nieuwe informatie. Nieuwe informatie zal altijd getracht ingepast te worden in bestaande informatie en als de nieuwe informatie conflicteert met de aanwezige informatie zal de nieuwe informatie ingepast worden in het hokje uitzonderingen of bij desinformatie⁵). De enige mens die niet op deze manier reageert is de persoon voor wie alle informatie nieuw is, bijvoorbeeld een jong persoon. Een mens is zich gewoonlijk niet bewust van de onwillekeurige beslissingen die dit deel van de hersenen neemt, besluiten waarvan een mens denkt die zelf te hebben genomen. Het zijn echter beslissingen die worden genomen volgens een strategie ontstaan door evolutionair ingesleten patronen.

Het autonoom logisch deel van ons brein werkt veel langzamer en het kost meer energie het te gebruiken dan het razendsnelle onwillekeurig logisch brein. Dat het autonoom logisch deel later in de evolutie is ontstaan wordt geïllustreerd door het fenomeen, dat we niet tegelijk kunnen lopen en diep nadenken. Iemand die diep nadent gaat -vrijwel- stilstaan of gaat zitten. Het autonoom logisch deel van ons brein is het deel van de mens dat hem apart zet van al het andere leven in de wereld. Het is het deel van het brein waarmee de mens een overheersingstrategie heeft kunnen creëren. Het is het deel dat mythes creëert, over de wereld, over zichzelf, en waarmee hij groter, sneller en sterker kan zijn of lijken om de anderen te overheersen. Echter, wanneer een mens zijn autonoom logisch deel van zijn brein daadwerkelijk gebruikt om te overheersen, dan geeft die mens daarmee tegelijk ook te kennen dat dit deel van het brein ofwel onvolgroeid is, ofwel ziek is. Het autonoom logisch deel van het brein is immers in staat is tot zelfreflectie -al kost dat inderdaad veel tijd en moeite-. Dit deel van het brein zal in eerste instantie in de vroege stadia het stramen van het onwillekeurig deel van het brein volgen -het kent aanvankelijk niets anders-, maar door opvoeding en educatie leert een mens het autonoom logisch deel doelbewust kritisch en productief te gebruiken. De mate waarin dat lukt varieert. Mensen lijken weliswaar vaak het autonoom logisch deel productief en creatief te gebruiken, terwijl onderliggend toch het adagium van de angst -zelfbehoud- van het onwillekeurig deel steeds aanwezig blijft. Hoewel het geenszins de bedoeling is de werking van het onwillekeurig brein doelbewust te onderdrukken, is het alleszins de bedoeling de relatie tussen het autonoom logisch deel en het onwillekeurig deel te herzien, op een 'hogere' plan te brengen. Op zijn minst zal een mens zich bewust moeten worden van de invloeden van het onwillekeurig brein. Het maximaal haalbare is dat men afstand neemt of doet van die invloeden die het autonoom logisch brein ziek kunnen maken.

De praktijk is anders. Het autonoom logisch brein wordt het meest intensief gebruikt om de beslissingen van het onwillekeurig brein te rationaliseren, te rechtvaardigen. Of om het scherper te stellen, een nieuwer verworven stap in onze evolutie wordt ondergeschikt gemaakt aan een oude eerdere fase. De mens, althans zeer velen, schakelt zijn kritisch vermogen, zijn kunde creatief te denken en zijn vermogen tot abstraherend en tot oplossend denken uit, ten

gunste van het primair en schematisch denken, het denken in directe behoeftebevrediging, het denken in zwart wit. Omdat het onwillekeurig logisch brein sneller is en het gebruik ervan relatief weinig inspanning vraagt, omdat het gebruik van het autonoom logisch brein een behoorlijke en bewuste inspanning vergt en het resultaat van het denken geen uitgemaakte zaak is, kiezen mensen vaker voor de platgetreden paden van veiligheid dan voor de risicovolle weg waar niemand anders loopt. Dit is overigens een semibewuste keus, het onwillekeurig brein is simpelweg sneller. Het gevolg is dat de 'hogere' hersenfunctie een vorm van anorexia nervosa ontwikkelt, omdat het verhongert bij een gebrek aan impulsen, het autonoom logisch deel van ons brein wordt ziek. Wanneer het autonoom logisch brein van buitenaf wordt uitgeschakeld -zoals met leden van de meeste religieuze en politieke bewegingen het geval is- zal er zelfs weerzin ontstaan tegen gezonde voeding – impulsen die het autonoom logisch brein aan het werk zouden moeten zetten. Fenomenen als indoctrinatie en hersenspoeling maken gebruik van de 'gemakzucht' van het autonoom logisch brein, terwijl bijvoorbeeld het deprogrammeren van voormalig sekteleiden verloopt door het autonoom logisch brein te stimuleren langs de lijnen waarop een anorexia patiënt ondersteund wordt. Wat de mens ziek maakt is niet het onwillekeurig logisch deel van het brein dat het autonoom logisch brein infecteert, maar de gemakzucht van het autonoom logisch brein zelf dat zichzelf uithongert en ziek maakt. Het autonoom logisch brein wordt lui en gemakzuchtig wanneer het in de ontwikkelingsjaren niet voldoende gestimuleerd wordt, wanneer het in een inadequate opvoeding en schooljeugd geen uitdagingen wordt voorgeschoteld en te horen krijgt dat het simpelweg moet gehoorzamen aan de conventies. Een zieke geest leidt onherroepelijk tot verziekte verhoudingen tussen mensen. Het is de zieke geest, de crimineel, die gebruik weet te maken van andere zieke en vaak weerloze mensen. In de groep die gebruik of misbruik maakt van anderen valt ieder mens die wil domineren –leiders in het algemeen- en die niet op zoek gaat naar harmonie om van daar uit de wereld vorm te geven. Leiderschap is crimineel en criminaliteit is een ziekte. Voor elke ziekte bestaat genezing. De overgrote meerderheid van de mensen die de meestal prachtige aarde bevolkt heeft niets zieks in de zin. Deze mensen zijn meer verdwaald in het bestaan -hoe ben ik hier terecht gekomen en wat

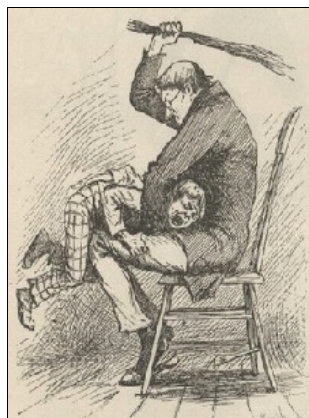
doe ik hier- dan dat zij ziek zijn. Zij worden misbruikt door de mensen met mooie verhaaltjes en mythen en zij geloven er in, omdat het een oplossing voor hun dwalen lijkt te bieden. In feite wordt er misbruik gemaakt van hun soms radeloosheid en vaak angst door de hoogsten in de pikorde. De enige manier om daar onderuit te komen is door het autonome brein te voeden, een levenslange educatie. Dat kan uit boeken, maar dat kan ook door je ogen open te doen en niet per sé hetzelfde te zien wat de anderen zien.

De criminelen zijn met velen

Misdadigers zijn zich er doorgaans niet van bewust dat zij crimineel zijn⁶⁾, hoe kunnen ze ook. Hun bewuste geestelijke functies zijn uitgehongerd en functioneren op niet meer dan de waakvlam, terwijl zij worden geregeerd door hun onwillekeurige cognitieve functies die hen slechts toestaat schematisch te denken. Zij hebben pijn en begrijpen niet waar hun pijn vandaan komt, wat hen ertoe brengt anderen pijn te doen. Hoe hoger in de pikorde deze criminelen zich nestelen, hoe meer macht zij hebben hun zieke manier van denken uit te dragen, zelfs op te leggen - verderop voorbeelden daarvan. De meeste misdadigers beschouwen zichzelf niet als crimineel, omdat ze een schematische en weinig genuanceerde definitie van criminaliteit hanteren. Voor de meeste criminelen is een misdadiger een persoon die zich niet aan de wet houdt. De wet spreekt zich echter alleen uit over die voorvallen waarin de staat bedreigd wordt -dan wel de burger als deel van de staat- en die situaties waarin het staatsmonopolie op geweldstoepassing doorbroken wordt. Inzake een handeling die niet in de wet staat -en dus ook niet bestraft kan worden- kan men niet misdadig handelen, volgens de crimineel. Dat een financiële instelling miljoenen mensen kan duperen met een handeling die in geen enkele wet staat zou dus niet crimineel kunnen zijn, terwijl iedereen weet dat dit wel het geval is. Twee in elkaar grijpende vergelijkingen. Ten eerste lijkt het op het eerste gezicht waar te zijn dat een hamer feitelijk geen crimineel voorwerp kan zijn. Een hamer kan gebruikt worden om te helpen in het creëren van een huis. Een hamer kan echter ook gebruikt worden om een ander de hersens in te slaan. Niet de hamer is crimineel, maar de gebruiker.

Vervolgens lijkt het op het eerste gezicht waar te zijn dat een geweer geen crimineel voorwerp kan zijn. Een geweer kan gebruikt worden om de dagelijkse kost bijeen te krijgen. Een geweer kan ook, net als de hamer, gebruikt worden bij het doden van een medemens. Niet het geweer is crimineel, maar de gebruiker. Wie deze twee vergelijkingen naast elkaar legt, ziet de schematische overeenkomst en in beide gevallen lijkt de conclusie geldig dat niet het middel, maar de gebruiker al of niet misdadig is. Bij nader inzien echter is er iets vreemds aan de hand. Wie kritischer kijkt, ziet dat de verborgen aannames niet overeenkomen. De hamer kan voor meerdere doeleinden worden gebruikt -creatief, constructief, destructief-, terwijl het geweer maar voor een doeleinde kan worden gebruikt, destructief. Wie niet het onwillekeurig brein laat regeren in zijn zwart-wit denken, maar het autonoom brein gebruikt, ziet dat het geweer alleen een crimineel voorwerp kan zijn. Hetzelfde geldt voor de staat. Kan de staat een constructieve functie vervullen? Wie niet voldoet aan de eisen van de staat wordt dood gemaakt - monddood of letterlijk dood. In bij de wet omschreven omstandigheden moet je een boete betalen, je kunt voor korte of langere tijd de gevangenis ingaan en in sommige landen kun je letterlijk worden gedood. De staat dwingt je -als bij een maffiose beschermingszwendel- een flink deel van de opbrengsten van je werk af te staan en je moet maar afwachten of en wat je ervoor terugkrijgt. Wie weigert belasting te betalen wordt afgeknepen en uiteindelijk buiten de maatschappij geplaatst - door welk regime dan ook. De staat bestaat om je in een bepaald gareel te krijgen -goedschiks of kwaadschiks- en stelt zich daarbij op als een geweer, als een criminele organisatie. Een fenomeen als gezondheidszorg bestaat slechts vanwege het belang van het in leven houden van de belastingbetaler, een fenomeen als onderwijs alleen vanwege het kunnen innen van belastingopbrengst van een hoger gekwalificeerde werker. Wie kritisch nadenkt over de prioriteiten in de maatschappij, ziet opnieuw een criminele organisatie⁷⁾. Men kan de gezondheidszorg en het onderwijs alleen als beneficiant ervaren, als men zich aan het staatschema houdt. Wie oud is en te duur wordt, zal sterven. Het onderwijs zal in eerste instantie een kind kneden voor zijn latere rol en status in de maatschappij. De staat is een geweer, maar kan een hamer worden wanneer de mensen die aan de knoppen draaien niet doodziek zouden zijn.

De eerste crimineel die een mens in zijn leven tegenkomt, als het niet een of beide ouders is, is de leraar op school. Er bestaat een klassiek ietwat komisch beeld van de leraar die thuis bij zijn vrouw onder de plak zit en dat op school op zijn leerlingen afreageert. Dit essay over hoe mensen elkaar met dominantie ziek maken is in dit ene beeld samengevat. De leraar die zijn leerlingen geestelijk en intellectueel afknijpt om ze zo rijp te maken voor de maatschappij waar niet al te veel moet worden nagedacht, maar waar aan de bazen moet worden gehoorzaamd. Een situatie waarin het autonoom logisch brein alleen enig nut heeft wanneer men er naar streeft zelf een van de bazen te worden. Bij wie die ambitie niet heeft, dooft het bewustzijn langzaam en die mens wordt zieker en zieker. Een leraar zoals die hoort te zijn, geneest - helpt een mens zichzelf te genezen. Een leraar heeft geen afgedwongen autoriteit maar statuur. Statuur vanwege zijn grote kennis en zijn inlevingsvermogen in zijn leerlingen. Hij zal zelden de verkiezing van de meest populaire leraar winnen, omdat hij uitdaagt en plaagt, voor het blok zet en zelfbeheersing vraagt -geen discipline, dat is voor de kadaverleraar-, paal en perk stelt wanneer dat nodig is en een kontje over dat hek geeft wanneer de leerling laat blijken er aan toe te zijn. Een leraar die nooit werkelijk boos is, maar dat als een goed acteur voortreffelijk kan spelen. Een mens die als mentor zijn jonge medemens helpt het inslaapvirus onwerkzaam te maken en die er wars van is dat te doen wat zijn pupil ziek maakt. Die leraren zijn er maar weinig, zowel binnen de school als daarbuiten. Met de leraar begint alles, omdat hij -ook al is hij een voorbijganger- van nog grotere invloed is dan de ouders. De ouders, zij horen de eerste beschermingslinie tegen de buitenwereld te zijn, maar zijn dat meestal niet. Ze zouden het erg graag willen zijn, maar kunnen het meestal niet. Ze komen zelf uit een opvoeding van ouders die het ook niet wisten en een ronde langs de kadaverleraren. Ze zijn in slaap gesukkeld of anders wel in een coma geslagen, door de bazen, door hun eigen toedoen. De ouders die hun kinderen inspireren en hun autonoom logisch brein voeden zijn net zo dun gezaaid als de inspirerende leraren, laat

staan dat kinderen in beide groepen een inspirerend voorbeeld ontmoeten. De kans is groter, veel groter, dat zij in beide groepen met het standaardmodel te maken krijgen en het gevaar lopen de sinds lang uitgesleten paden te worden opgeduwd. Bij kinderen jagen op gegeven moment de hormonen door het lijf. Jongens krijgen haar op hun kin en meisjes vollere rondingen. Alhoewel zij zelf denken van wel zijn dit niet de factoren die bepalen of een mens volwassen wordt. Want in de achttien of twintig jaar die zij dan hebben geleefd zijn zij besmet door hun eigen ouders -zelf ziek van oorlog, bazen en tekorten- en door leraren die hun baan uitvoeren om iets te compenseren. Kinderen, jong volwassen en zij die ouder zijn, zijn opgevoed in ziekte en denken als een zieke, in welke mate dan ook, zonder dat zij dit van zichzelf weten. Die ziekte is al zoveel generaties aanwezig -vanaf het begin van onze tijd-, dat eigenlijk niemand meer weet wat gezond zijn is. Niemand kan het meer vertellen wat gezond zijn is. Op zich een verheugende situatie, want als er een mens was die gezond was, dan zou die de rest vertellen wat gezond is en zouden we moeten luisteren naar die leider - een ongezonde situatie. Het enige wat een mens kan doen is bepalen wat diep in hem pijn doet en de oorzaak van zijn pijn niet buiten zichzelf te zoeken, maar in zichzelf.

Ook al heb je jouw ziekte doorgegeven gekregen van je omgeving, je omgeving -je ouders of de leraar- de schuld van je ziekte geven, levert alleen een verder verziekte relatie met je omgeving op - waardoor je mensen in je omgeving verder ziek zult maken. Ook al ligt de haard van de besmetting buiten jezelf, de aard van je ziekte zit in je. De punten waarop de ziekmakers buiten jou bij jou hebben kunnen aanhaken, bevinden zich in jou. Geef je omgeving niet de schuld van je ziekte, maar zoek evenmin de genezing van je ziekte in je omgeving, in de buitenwereld. Zoek geen genezer, goeroe, filosoof, profeet, god of wetenschapper in de wereld, want je zult er geen vinden die de panacee heeft, waardoor al je zonden zullen verdwijnen, je ziel schoongewassen zal worden, al je wonden zullen helen. De oplossing voor je problemen vind je in jezelf, terwijl niemand je kan vertellen wat die oplossing is. Wil je zelf stoppen met het ziek maken van de buitenwereld? Zoek de oplossing in jezelf en begin met de ontdekkingsstocht in jezelf. Zet de onvoorstelbare macht van je autonoom bewuste brein in en gebruik je intuïtie -of nog dieper, je kern, je ziel- om te vinden wat

en wie je werkelijk bent. Niet degene waarvan de buitenwereld zegt die je bent en waarvan je onwillekeurig brein het veilig vindt om dat te accepteren, maar je werkelijke zelf. Twee zaken zul je waarschijnlijk vrij snel realiseren. De ontdekkingstocht naar jezelf zal zo niet je hele leven dan toch het grootste deel van je leven in beslag nemen. Maar ook zul je merken dat wanneer je eenmaal de -onomkeerbare- keuze hebt gemaakt de ontdekkingstocht in jezelf te beginnen, nieuwe besmettingen door de buitenwereld snel zullen afnemen.

De verzwakking van centomillennia,
over de goden en de doden

Wie heeft God uitgevonden? Het meest voor de hand ligt die persoon of personen te zoeken onder de oudste mensenstammen in ons thuisland Afrika. Meest waarschijnlijk een homo sapiens, omdat wij vanuit onze eigenheid die aanname kunnen maken, een aanname die niet noodzakelijkerwijs voor andere mensesoorten hoeft te gelden - hoewel het niet valt uit te sluiten. In onze oudste geschiedenis door onze toenemende intelligentie is er een moment geweest dat zelfbewustzijn en omgevingsbewustzijn met elkaar in conflict kwamen. Wie namelijk door zijn vaardigheden steeds verder zijn omgeving kan beheersen en manipuleren, komt op gegeven moment zijn grenzen tegen waarvoor hij zijn dominantie niet kan laten gelden. Voorbij die grens ligt wat niet verklaard kan worden, daar voorbij ligt de existentiële angst, daar voorbij zijn de natuurlijke fenomenen die verklaard moesten worden om ze hanteerbaar te maken. De mens die zich van zijn leven bewust was geworden, moest een verklaring vinden voor de dood waar hij zich bewust van werd. De oudste religies dragen deze twee elementen in zich, een poging de dood te begrijpen om die zo hanteerbaar te kunnen maken en een poging fenomenen in de natuur te verklaren en die zo te kunnen hanteren. God is een oplossing die bedacht is door de mens voor een situatie waarin het antwoord op een vraag of de oplossing voor een conflict niet proefondervindelijk kon worden gevonden. Daarentegen hypothetiseerde hij vanuit zijn vigerende psyche met zijn angst als raadgever - zijn angst voor de dood, de angst voor het onbekende.

De mens wordt gekarakteriseerd door zijn uitvinding van God de Baas.

De angst voor de dood werd overkomen door de dood te ontkennen en de overledene een plaats te geven in het rijk der doden bij de goden waar de mens voortleeft. Heel lang is het contact met de goden verlopen via de doden - voorouderverering was tot aan het einde van de laatste ijstijd, tot aan de neolithische revolutie, de enige vorm van religie waarvan wij weet hebben. Zoals met alles waar de mens zich mee bezighoudt, betekent een vernieuwing niet dat het oude meteen wordt losgelaten. Soms uit hoofde van traditie, soms als het resultaat van angst en soms uit onwetendheid houdt men vast aan het oude. Voorouderverering is altijd in enige vorm blijven bestaan, van geïsoleerde culturen in de binnenlanden op vrijwel alle continenten, tot en met het bijgeloof van de moderne mens. Voorouderverering is wel een van de meest scherpzinnige vroege uitvindingen van de mens geweest, omdat

God? Onze origine ligt in Afrika

het twee existentiële problemen in een keer oploste. De doden waren niet dood en via de voorouders konden de goden worden beïnvloed. Het fenomeen God is een product van de menselijke geest waarmee hij zijn angsten oplost. De ontkenning van het bestaan van een God, atheïsme, is eveneens een product van de menselijke geest. Voor geen van beide stellingnamen is enig empirisch bewijs voorhanden. De aanhangers van de idee van God zien bewijzen voor zijn bestaan in de wonderbaarlijkheden die zich voordoen, vergetend dat voor vrijwel elk wonder een rationele verklaring kan worden gevonden. De tegenstanders van de idee van God wijzen op de ontwikkeling van de wetenschap en met name de wetten van de fysica, daarbij vergetend dat de fysica toch ook ergens zijn oorsprong moet hebben gehad. Niet dat daarmee het bestaan van God via een omweg toch is aangetoond. Wel de constatering dat het fysieke als waargenomen fenomeen linksom of rechtsom bestaat. Een constatering die vervolgens niets oplost, omdat de oplossing voor de existentiële angst op een verkeerde plaats wordt gezocht. Het zegt daarbij iets over de mens dat hij voor de oplossing van zijn

problemen buiten zichzelf zoekt – geesten, een verlosser, God. Het laat zien dat de mens het sinds ruim tweehonderdduizend jaar ingesleten evolutionaire pad nog niet heeft verlaten.

De mens verzwakt zich door enerzijds zijn rotsvast vertrouwen in zijn vindrijkheid en anderzijds de uiteindelijke oplossing van zijn problemen buiten zichzelf te zoeken. Hij besteedt het grootste deel van zijn energie aan het begrijpen van de wereld, het doorvorsen van de wetmatigheden van de fysica en de nog niet gevonden oplossingen toe te schrijven aan een hogere macht. De mens is al zijn wakende momenten bezig met de vorm, de structuur van zijn bestaan, niet met de inhoud ervan. Begrijp het niet verkeerd, want wie kan er niet gefascineerd zijn door de -paleo-geologie van onze planeet en wie kan er niet sprakeloos raken door de enorme afstanden die de kosmologie ontdekt, of door fysica en kwantumfysica. Maar desondanks past de mens in enigerlei vorm nog steeds de pikorde van de oeroude stam toe - God is getransformeerd in een wetenschapper -denk eens na over de bijna goddelijke status van Newton of Einstein- of de wetenschap als zodanig. De mens heeft voldoende intelligente capaciteit om de pikorde overerfd vanuit zijn dierlijk verleden te doorbreken en tot iets nieuws te komen, terwijl de mens zijn intelligente capaciteit vooral nog gebruikt om de pikorde te handhaven. De mens verzwakt zich al meerdere duizenden jaren. Het ligt als een erfzonde over de mens onophoudelijk naar oplossingen te zoeken in een bepaald aspect van het bestaan, terwijl hij een chronische blinde vlek heeft ontwikkeld voor wat er nog meer is te ontdekken. Weet de mens het grondpatroon waarmee hij is geboren te doorbreken –aanvullen of uitbreiden is misschien een betere omschrijving- dan verandert hij van de ingenieuze mens in de harmonieuze mens. Hij hoeft daarvoor niet te veranderen in een oude hippie, zich aan te sluiten bij een vage New Age beweging, of zich te voegen bij een goeroe ergens op een heuvel. Hij hoeft slechts zijn perspectief te veranderen, te verbreden, te vergroten. De harmonieuze mens, de mens die zijn hart en zijn hersens actief en evenwichtig gebruikt, is niet meer gebaseerd op sterkte, grootte of snelheid - hij denkt niet dat in een gezond lichaam als vanzelf een gezonde geest huist. Die harmonieuze mens gebruikt zijn intelligentie niet meer om groter, sterker en sneller te zijn of te lijken. Tegelijk is hij het wel - groter, sterker en sneller. Hij

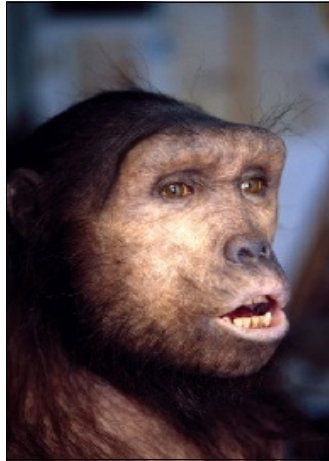
gebruikt zijn kracht echter om uiting aan zichzelf te geven en niet om de baas te worden. Hij beschouwt niemand als ondergeschikt.

Hoe eerder het sprookje van God de Baas wordt doorgeprikt, hoe beter het de mens zal vergaan. God de Baas ontstond uit ondermeer de ontkenning van de dood. Het wordt tijd uit de ontkenningsfase te komen en het leven voor de dood te omarmen en het zinvol te maken. De mens moet daartoe zijn angsten oplossen en niet iemand anders daarvoor verantwoordelijk stellen - dan pas geneest de mens. De ontkenning van God is overigens ook een fase. De mens is een intelligent wezen en doet er wel aan zijn intelligentie ook te gebruiken - zijn autonome intelligentie. Zo lang hij sneller, groter en sterker wil zijn dan de anderen zal hij aan een worgende leiband lopen, de leiband van zijn dierlijke aspecten en zijn intelligentie zonder empathie en bezieling. Zo lang de mens bang is voor de machten buiten hem, zo lang hij bang is voor wat hij nog niet begrijpt, zo lang hij nog bang is voor wat er in hem zelf roert, zo lang zal hij ziek van angst blijven en kunnen anderen over hem de baas spelen, mensen die minstens net zo ziek zijn, omdat zij de baas willen spelen.

Hoe georganiseerde misdaad een staatsvorm werd
of de uitzaaiing van de cultuur van de pijn

Niet alleen de vijand kent de macht van het intimideren. De leider van de eigen stam kent deze tactiek ook – en niet alleen om de vijand bang te maken. Angst is een effectief politiek middel. Bange burgers gehoorzamen hun leiders doorgaans. Angst zaaien is relatief eenvoudig. Alles wat een leider nodig heeft voor het genereren van angst is een buitenstaander die de schuld van alle problemen krijgt. De eigen stam is onbezoedeld en het vreemde is de boeman. Elk mens identificeert zich met de eigen stam en navenant de pikorde daarbinnen. Het handhaven van de pikorde echter is ten laatste vooral in het voordeel voor de bazen en het werkt nagenoeg altijd in het nadeel van iedereen die geen baas is. Het fenomeen pikorde werkt in elke groep: bij kinderen van de kleuterschool, bij mannen en vrouwen, etnische groepen, nationaliteiten, de mensen van het welvarende noorden van de wereld en hen in het zuiden. De werkelijke macht in de wereld is

niettemin in handen van een kleine groep superrijken, de bazen van de bazen. Waar komen zij vandaan? Hoe zijn zij rijk en machtig geworden? De laatste verbinding die wij met het dierenrijk hebben was naar alle waarschijnlijkheid Sahelanthropus tchadensis*) en zijn ideeën leven nog steeds in ons voort. Diep in ons binnenste zijn wij een Sahelanthropus en een Homo erectus – de eerste mensensoort die zich een miljoen jaar geleden al buiten Afrika waagde en die zowel onze voorouder was als die van de Neanderthaler. Op enig niveau in

Sahelanthropus tchadensis

ons lijf en ons brein leven de pikorde en de krachts- en machtsverhoudingen die bij deze vroege mensensoorten gewoon waren nog steeds voort. De zich hoger achtende sociale klasse heeft een anciënniteit die teruggaat tot zeker de laatste voorouder die de mens en apen gemeenschappelijk hadden. Als de adel beweert van zeer oude komaf te zijn, dan klopt dat om die reden. Er zijn sinds die tijd zonder ophouden stamoudsten en stamhoofden geweest die zich meer permitteerden, zich meer meenden te kunnen permitteren dan de rest van de stam. De Khoisan⁸⁾ is een nog levende stam die genetisch het dichtst staat bij de Homo sapiens die tachtig millennia geleden Afrika verliet om de aarde te bevolken. De overlevering en de geordende verhoudingen van de Khoisan wijken niet wezenlijk af van de bagage die de mens meebracht op zijn reis over de wereld – de tradities en de hiërarchie van zeven miljoen jaar oud.

Het waren de hoofdmannen, of meest waarschijnlijk een klein groepje oudsten rond de leider, die het allereerste theologisch theorema hebben opgesteld, het theorema van de goden en de doden. De eerste ideeën kwamen voort uit het ontzag voor de natuur. Het onweer moest wel een machtige god zijn met een wapen dat vernietiging bracht. De mens die daarna ontdekte hoe het vuur kon worden gebruikt -de oorspronkelijke Prometheus-, moest wel in direct contact staan met die god. De geesten van gevaarlijke roofdieren werden als goddelijk vereerd en de vacht van een overwonnen dier werd gedragen door de hoofdmann - hij

had de stam de overwinning bezorgd en nam de eigenschappen van het dier aan. Hij werd dan als dat roofdier waarmee de hoofdman nog meer respect afdwong. In het kunnen beheersen van de gevaren van buitenaf lag het aspect dat door de ondergeschikten als voordeel van de pikorde werd gezien, de hoofdman beschermde. Niemand wil bij de verliezende partij horen en ondergeschiktheid was de afruil voor veiligheid. Een mens is ofwel ambitieus en wil een naam voor zich maken, wil presteren en daardoor overheersen, ofwel die mens wil het liefst niet opvallen als in een kudde en op die manier de veiligheid zoeken. Het was het belang van de hoofdman aan de top van de piramide te blijven en de rest eronder te houden. Een anthologie, zij het een verre van volledige, uit ons aller thuisland Afrika van de prachtigste mythen waarmee de mensen zand in de ogen werd gestrooid –waarmee hun autonoom denken verleid werd inactief te worden door te conformeren aan de overtuigingen van en de pikorde binnen de groep- en die tevens dienden om de macht te legitimeren. Overigens in essentie niet ongelijk de films en de soaps die dagelijks nog steeds naar de moderne mens worden uitgezonden. Verhalen die de indoctrinatie voortzetten en journaals om ons bang te houden. Een selectie in vogelvlucht uit de geschiedenis van de mens, waaruit moet blijken dat de angst voor het onbekende, het onverklaarbare, altijd de belangrijkste drijfveer voor de mens is geweest en dat het de angst is geweest die de goden en God heeft gecreëerd en de visie op de wereld heeft bepaald.

Naast de immanente godenwereld, een rechtstreekse mystieke vertaling van natuurkrachten, waren ontstaansmythen onderdeel van de verhalencyclus van de sjamanen. Zo werd en wordt nog steeds de mythe verteld dat de wereld oorspronkelijk werd bewoond door twee mannen die altijd met elkaar optrokken. Op een dag klom een van de twee in een boom en liet zijn bijl vallen, waardoor het geslachtsdeel van de andere werd afgehakt. Op die plaats ontstond een bloedende wond en zo is het altijd gebleven. In een andere mythe werd de vrouw geschapen uit het lichaam van de man -zoals in de Semitische godsdiensten Jodendom, Christendom en Islam- zij het dat zij in Afrika uit zijn grote teen kwam. De machtsverhoudingen waren ook wel eens in het voordeel van vrouwen. In het begin waren er alleen vrouwen op de wereld. Obassi Nsi -God- doodde per ongeluk een van de vrouwen en putte

zich uit haar dood te compenseren. Maar de vrouwen vonden niets echt aantrekkelijk. Het laatste dat God uit zijn collectie kon aanbieden was de man. Die aanbieder vonden de vrouwen wel interessant. Zo is het gekomen dat tot op de dag van vandaag de mannen moeten werken voor de vrouwen. Voor het overige dragen vrouwen vrijwel altijd de schuld voor de zondeval. Bij de Tutsi in Rwanda is het de vrouw die het geheim van Imana, het Opperwezen, verradt en daarom met haar kinderen uit de hemel verjaagd wordt. In een Hungwe-mythe uit Zimbabwe verleidt Morongo, tegen de wil van God Mwari, haar man ertoe met haar te paren. Ook volgens een Bini-mythe -Nigeria- is de vrouw schuldig. In het begin hoefden de mensen nooit op het land te werken. Als ze honger hadden, mochten ze een stuk uit de hemel snijden en opeten, maar het was verboden om te veel af te snijden. Op een dag gaf een vrouw zich over aan vrees. Ze sneed een enorm stuk uit de hemel dat ze het vervolgens niet op kon. Zij probeerde het aan anderen te slijten -haar man, haar buur-, maar iedereen had al genoeg gehad. Ze moest het stuk hemel wel weggooien. Razend van woede verhief de hemel zich hoog boven de aarde, ver buiten het bereik van de mensen. Sindsdien moet de mens zwoegen voor zijn dagelijks brood. Een zeer poëtisch verhaal is het volgende. In het begin was er maar één mens, het was geen man en het was geen vrouw. Deze mens woonde in een prachtige tuin en was gelukkig. God had tegen de mens gezegd dat er maar een ding niet was toegestaan, omdat dat de volmaakte harmonie zou verstoren. Het was verboden om een hele cirkel te lopen rondom de palmboom die in het midden van de tuin stond. De eerste mens probeerde aan iets anders te denken, maar werd elke dag opnieuw onweerstaanbaar naar de palmboom getrokken. Het werd een obsessie en op een dag kon hij zich niet langer bedwingen. Hij begon met grote stappen rondom de boom te lopen. Teruggekomen bij zijn beginpunt viel de eerste volmaakte mens op het zachte gras uiteen in twee helften. De ene helft werd man, de andere helft werd vrouw. Sindsdien verlangen man en vrouw naar die voor eeuwig verloren eenheid, een paradijs dat ze soms, even, terugvinden wanneer zij in elkaar opgaan⁹).

De leider moest presteren om zijn macht te behouden, terwijl zijn entourage verhalen over hem maakte om zijn prestaties in een bijzonder licht te stellen en zijn macht voor te stellen als bekrachtigd door de goden. Gezag en religie waren vanaf het

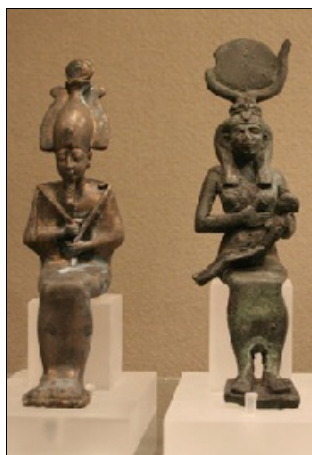
eerste begin een tweeling, twee handen die elkaar wassen. De prestaties van de leider waren rechtstreeks verbonden met wat hij voor de stam deed. En waar geen conflict was, werd er een gecreëerd om het gezag van de leider te kunnen bevestigen. Elke vorm van conflict was toegestaan, zolang de entourage het juiste verhaal, de juiste legitimering er bij kon leveren. Het stelen van vrouwen bij een naburige stam, of het stelen van hun vee. Het weggjagen van de andere stam bij een waterbron. De goden hadden het zo gewild, of de anderen hadden tegen de goden gezondigd. De leiders en de sjamanen hadden het voor het zeggen, zo lang ze krachtig genoeg waren en hun justificaties overtuigend genoeg. De hoofden en de geestelijken konden de lakens uitdelen zolang ze in de hoofden van de anderen angst konden kweken. Angst voor wat er zou kunnen gebeuren zonder leider. Niet eens die specifieke leider, maar leiderschap in het algemeen. Toen deze stap eenmaal was gemaakt, was de mens een grens over. Het sterkste mannetje dat onenigheid de kop kon indrukken, die de jacht kon leiden en met de meeste vrouwen paarde, dat had de leider en zijn troep meegekregen vanuit de dierenwereld. De idee van leiderschap en de legitimatie ervan vanuit de godenwereld is een abstractie die aan de mens is voorbehouden. Op alle niveaus denkt de mens autonome logische beslissingen te nemen, zowel voor de keuze in de rol van ondergeschikte –hou je nou maar op de vlakke-, als voor die voor de rol van superieur. De mens denkt dat hij die keuze autonoom doet, terwijl hij niet meer doet dan zijn keuze rationaliseren. Een keuze die is vastgelegd in oeroude tijden en die hem doet worstelen met zichzelf, die hem brengt tot een inwendig conflict, een conflict dat de werkelijke oorzaak is van zijn angst. Dat dit mogelijk is zegt niet alleen iets over de wereld, maar geeft ook essentiële informatie over de aard van de mens. Informatie over het grondpatroon, het paradigma van de mens. Velen weten dat wat gezien kan worden als goed en wat als kwaad afhangt van het perspectief dat men heeft. Dat iets goed kan zijn en tegelijk door anderen als kwaad kan worden ervaren, laat zien dat goed en kwaad niet bestaan, als het positieve en het negatieve die elkaar opheffen. Goed en kwaad zijn uitvindingen van de sjamanen die de stamleider bijstonden in zijn legitimering. In plaats van goed en kwaad kan het begrip pijn -en de angst voor pijn- een zinnigere rol spelen. Pijn is niet aan enige interpretatie onderhevig, het is of het is niet. Wanneer iemand pijn berokkent, is

het zijn kennelijk doel te domineren. De leider, iedere leider moet pijn doen, niet alleen aan zijn kritiekasters, om zich in zijn leiderspositie te handhaven. Iemand die een ander doelbewust pijn doet, is ziek, is een misdadiger. Iemand die zich tevreden stelt met de rol van ondergeschikt slachtoffer van de leider, pijnigt zichzelf, hetgeen eveneens ziek en misdadig is. Keer niet de andere wang toe en doe niet aan naastenliefde, want alle principes zijn al zo vaak verkracht en misbruikt door de sjamanen - doe gewoon geen pijn. Probeer niet elkaar lief te hebben, want niemand weet wat liefde is - doe gewoon geen pijn. Dominantie door pijn doen is een van de hoofdbestanddelen van de cultuur die wij hebben meegenomen uit ons Afrikaans thuisland. De cultuur van de pijn is wat de mens over de gehele wereld heeft verspreid. Een kongsi van leiders en sjamanen die zich ontwikkelde van het niveau van de stam, enkele stammen, tot en met de organisatie achter wereldrijken. De cultuur van dominantie en pijn is het misdadig aspect in de menselijke interactie dat uitgroeide tot georganiseerde misdaad en dat een staatsvorm werd.

Toen de Sahara tot zesduizend jaar geleden groen was, leefden daar mensen. Het einde van de laatste ijstijd zorgde ervoor dat de moesson meer naar het zuiden uitregende, waardoor het noordelijk deel van het continent veranderde in het landschap dat iedereen kent, woestijn. De transformatie in woestijn heeft honderden jaren geduurd en de mensen werden in die jaren terug gedwongen naar gebieden met oases. Uiteindelijk konden ook de oases het leven niet meer schragen en de laatste bewoners trokken weg, weg naar de kust en naar de enige oase die niet zou opdrogen, de Nijl. Dit was het begin van een cultuur en een koninkrijk dat heeft geduurd tot het begin van de westerse jaartelling, tot in de Romeinse tijd, Egypte. Egypte bestond aanvankelijk uit diverse kleine koninkrijkjes -niet meer dan clangebieden met stamhoofden- waarvan de oudst bekende koningen bekend staan als de Schorpioen Koningen. Deze koningen werden zo genoemd, omdat zij onder de bescherming zouden staan van de godin Serket, een godin afgebeeld als schorpioen. De eerste schorpioenkoning Ka en de tweede schorpioenkoning Selk -vroeg 32e eeuw vce- waren heersers over het zuidelijke Opper Egypte. Onder deze stamhoofden begon door veroveringen de unificatie van Egypte, waarna zij zich pas echt koning konden gaan noemen. In de

graftombe van Selk zijn naamplankjes gevonden met het eerste begin van het hiërogliefenschrift en kruiken met een residu dat na analyse wijn bleek te zijn. Na Selk volgde Iry-Hor en vervolgens koning Narmer, die als de eerste farao van de eerste dynastie wordt beschouwd. In zijn regeerperiode werden het zuiden en noorden van Egypte verenigd tot een land¹⁰). Gedurende de ruim drieduizend jaar daarna veranderde de Egyptische godenwereld en de wijze waarop die wordt gebruikt om van een cultuur een eenheid te maken niet wezenlijk - met uitzondering van de periode van farao Amenhotep IV, meer bekend onder de naam Achnaton (1352-1334 vce)¹¹). Hij en zijn echtgenote Nefretiti creëerden een unieke godsdienst -het eerste monotheïsme met Aton als God- welke veel later terugkeerde via een van de aartsvaders van het Jodendom, Mozes. Niemand verbreekt straffeloos de kongsi tussen de heerser en de sjamanen - want dat deed Achnaton. Niemand weet precies hoe hij aan zijn einde is gekomen. Sommigen vermoeden, gewelddadig - hij regeerde relatief kort. Tijdens het korte bewind van zijn zoon Toetankhaton werden de kongsi met de priesterklasse en hun oude pantheon gerestaureerd en de jonge farao veranderde zijn naam in Toetankhamon. De angst die de gewone Egyptenaar drieduizend jaar lang in het hart werd gepland door de Egyptische sjamanen en hun vrijwel goddelijke farao, was de angst voor de eeuwige verdoemenis - uitsluiting van een leven voor de doden bij de goden. Dit concept werd door Mozes werd overgenomen in het Jodendom, waarna het in het Christendom en de Islam terecht kwam. Een mens die juist en volgens de regels -van de autoriteiten- had geleefd doorstond na de dood de proeven in het hiernamaals en kon gaan genieten van zijn eeuwige leven in het paradijs bij de goden. De proef bestond uit het wege van het hart. Het hart was volgens de Egyptenaren de zetel van het verstand en als die zwaarder woog dan een veer doorstond de eigenaar de beproeving niet. Het hart werd dan verslonden door het monster Ammit, een hybride van een leeuw en een krokodil, en de betreffende mens bestond niet meer alsof die nooit had bestaan. Een mooier concept om onderdanen in het gareel te houden bestaat niet. De Egyptische godenwereld was ook min of meer hybride. Zowel de oude uit de préhistorie stammende kern van immanente natuurgoden hadden hun plek gekregen, maar daaromheen werd in de loop der tijd een schil van transcendente mythologie gebouwd.

In de kern zou de mythe waar gebeurd kunnen zijn. In de tijd voor het verenigd koninkrijk leefde er in de Nijldelta, beneden Egypte, een rechtvaardige en daardoor geliefde stamhoofdman die uit jaloezie, zo gaat het verhaal, werd vermoord door zijn broer. De zoon van de vermoorde koning nam wraak op zijn oom en werd daarna zelf koning. Zoals talloze malen in de geschiedenis is gebeurd, werd de hoog geachte leider na zijn dood vergoddelijkt en zijn er legendarische verhalen ter zijner ere gemaakt. In de mythologie werd deze koning Osiris gemaakt tot de zoon van de god van de aarde, Geb, en de godin van de hemel, Noet. Uit de hemel op aarde gekomen werd hij de eerste farao van Egypte. Zijn vrouw en zuster heette Isis - gemodelleerd op het archetypen van Ishtar en Asherah en nagevolgd in de typering van de moeder

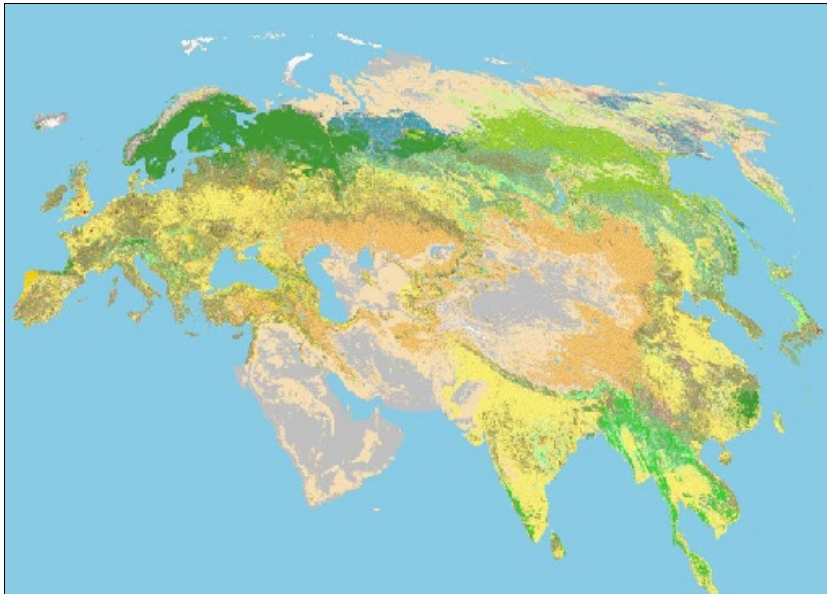
Osiris en Isis met kind, Horus

van Jezus, Maria. Seth vermoordde zijn broer Osiris en verspreedde zijn lichaamsdelen over Egypte. Isis ging op zoek naar die lichaamsdelen en kon ze mummificeren en herenigen. Na die hereniging van lichaamsdelen bezwangerde Isis zich op magische wijze en schonk het leven aan Horus. Uit angst voor Seth maakte zij een mandje van papyrusbladeren waarin zij Horus legde, dat zij aan de Nijl toevertrouwde in de hoop dat iemand het zou vinden en voor het kind zou zorgen. Horus doodde uiteindelijk zijn oom en werd zelf farao. Seth werd de god van de woestijn en van de chaos. Horus werd de god die de dode naar de hal van de Twee Waarheden leidde waar de weging van het hart werd uitgevoerd en het oordeel van Osiris werd uitgesproken. Anubis, de God van de doden, had zijn zetel naast de weegschaal, terwijl Thoth, de god van de wijsheid, de uitkomst van de test voor Osiris opschreef. Als het hart niet zwaarder was dan de veer, mocht de dode door de poorten van Yaru, naar het hiernamaals. Als het hart wel zwaarder was, sloeg de weegschaal door en viel het hart er af zodat het monster Ammit het kon verslinden. De Osiris-mythe heeft alles in zich wat het autonoom brein in slaap moet houden. De door de goden gelegitimeerde heersers, door sjamanen opgestelde mystieke theorema's, het volk dat hier aan moest gehoorzamen op straffe

van annihilatie. Het waren expressieve vertellingen waar een gewoon mens zich mee kon identificeren in de hoop dat men het hier allemaal goed deed en daar later voor beloond zou worden. Het ongeluk overviel uiteraard alleen de buurman en dat was ook nog eens zijn eigen schuld, waarmee de onderlinge solidariteit van de gewone man werd voorkomen. Isis was gemodelleerd op al iets oudere moedergodinnen uit Mesopotamië¹²⁾ en het motief van het mandje was ook al eens eerder gebruikt -bij de legitimering van de Akkâdische koning Sargon de Grote- en zou later in weer een andere mythe, de mythe van Mozes worden gebruikt.

Voortkomend uit de immanente goden van de Afrikaanse stammen creëerden de sjamanen van de eerste grote koninkrijken goden op een abstracter niveau. In beginsel is er een ontwikkeling in rechte lijn vanaf de vroegste spirituele ontwikkeling in het Midden Oosten, inclusief het aan het Hindoeïsme gelieerde Zoroastrisme, via het Faraonisme, het Jodendom, het Christendom tot en met de Islam. Alle door de mensen uit de betrokken tijd successievelijk ervaren als vernieuwing en verbetering, precisering en van een hogere orde dan de voorgaande fase. De verhalen die de mensen nu krijgen voorgeschoteld in tempels, kerken en moskeeën zijn al minstens vijfduizend jaar effectief gebleken. Die verhalen kunnen worden gelezen als prachtige oude verhalen, maar er is ook een groep mensen die de oude geschriften als de letterlijke waarheid nemen. Die mensen leven in dezelfde geestesgesteldheid als de mensen duizenden jaren geleden. Mensen die er allen in geloofden de waarheid te hebben gevonden en dit ook wilden uitdragen - in de regel met geweld. Van de koudbloedige heerser is het meer aannemelijk dat hij niet per sé devoot geloofde in de eigen mythologie, maar deze als politiek middel naar zijn hand zette om de bovenhand te krijgen of te houden. Ook zal niet elke prelaat of sjamaan in vervoering hebben geloofd en zullen er meerderen tussen hebben gezeten die hun positie misbruikten voor persoonlijk gewin of de bevrediging van zeer menselijke -eigenlijk dierlijke- behoeften. Van de vrome heerser en de devote sjamaan zijn ook vele voorbeelden te vinden. Vergelijk al de mensen die een religie aanhangen en zie dat zij iemand boven zich verlangen om hun verantwoordelijkheden op te kunnen afschuiven en desperaat weer anderen nodig hebben om op neer te kijken, om zich wel te kunnen bevinden. Dat is de kracht van religie, want religie bevestigt een

mens in de irrationele verlangens uit oeroude tijden. De kuddegeest regeert, de leider regeert en de eenling wordt geregeerd of de woestijn, de chaos in gestuurd. Zij die pijn hebben binnen het politiek-religieus systeem, wordt rigoures de mond gesnoerd. Velen snoeren met pijn in het hart zichzelf de mond -de meesten zelfs onbewust-, om niet de eenling te worden die uit de gemeenschap wordt gestoten. Dit systeem om de eenheid te bewaren en te bewaken is een misdadig systeem. Een systeem dat het individu binnen een kader van centraal geformuleerde gedachten perst, kan alleen onvrijheid opleveren en kan daardoor slechts pijn veroorzaken. Een mens kan die pijn voor zichzelf verzachten alleen door zijn actieve autonome geest in slaap te sussen en achter de leider aan te marcheren. Met een verdoofde en soms benevelde geest kankert de pijn onderhuids door. Pijn die explosief tot uiting kan komen tot schade van de gemeenschap en individuen.

Eurazië, het hartland van de meest bepalende stammen ligt ten noorden van de Kaukasus, ruwweg ten noorden van de Zwarte Zee tot en met de kusten van de Kaspische Zee, het Aralmeer en het Balkhasjmeer. Hier werden de eerste paarden getemd, het wiel uitgevonden en de eerste strijdswagen geconstrueerd

Toen onze voorouders bijna tachtigduizend jaar geleden Afrika verlieten en langs de kusten van de Jemen en de kust ten oosten

van Bandar Abbās richting India en verder trokken, splitste zich een groep af die naar het noorden trok. Voorbij de bergen van de Hindoe Kush troffen zij een maagdelijk landschap aan, de open vlakten van Eurazië. Hoe groot die groep was weet niemand. Met andere groepen die via de westzijde van de Zwarte Zee de route naar de steppe hadden gevonden, vormen zij de basis van wat het Kaukasische menstype is gaan heten, gekenmerkt door een lichte huid. Tijdens de meest recente ijstijd hebben deze groepen het niet makkelijk gehad, maar het waren vindingrijke mensen. Zonder hen was er geen grondslag gekomen voor het Zoroastrisme en het Hindoeïsme - verspreid in India na de inval of wellicht slechts de volksverhuizing van Arische stammen, gedreven door de verandering van het klimaat -verdroging- op de steppen. De stammen op de steppe kunnen geëerd worden als de uitvinders van het wiel en nog belangrijker, de wielas. Een uitvinding die samenhang met de domesticatie van het paard die ook aan de volken op de steppen kan worden toegeschreven. De migratie weg van de steppe betrof niet alleen de Arische stammen richting India. Andere groepen trokken naar het westen, naar Scandinavië, West-Europa, Griekenland en Italië. Het waren de voorouders van de Noordse volken -Vikingen-, de Kelten, de Grieken en de Romeinen. De migratie vanuit een aantal stamgebieden in Eurazië is niet alleen zichtbaar in het dna van hun nazaten, maar ook in de familieverwantschap van hun talen, de Indo-Europese talen¹³⁾. De stammenstructuur en de gezagsverhoudingen binnen de stam, en de relatie met andere stammen op de steppe, was een verwante kopie van wat hun voorouders als erfenis uit Afrika hadden meegenomen. De immanente mythologie, het pantheon dat rechtstreeks is afgeleid van de natuurkrachten, had dezelfde basis als hun Afrikaanse voorouders en was soortgelijk aan de Egyptische godenwereld, zij het dat betekenissen in de loop der tijd verschoven en er goden afvielen en bijkwamen als gevolg van een andere fauna. Met name de Sintashta-Arkaim en Andronovo culturen hebben een grote bijdrage geleverd aan de transcendent aspecten van Euraziatische religie. Ook zij kwamen tot het begrip van een Alvader en in sommige bronnen werd de man in de hemel door hen vervangen door een abstracter begrip, het Brahman. De meest verspreide ontstaansmythe op de steppe betreft de tweeling Manu en Yemo - in Griekenland vinden we hen terug als Castor en Pollux en in Italië als Remus en Romulus, de stichters van Rome -

een verre echo van de twee Afrikaanse mannen die als eersten de aarde bewandelden en waarvan er een zijn geslachtsdeel kwijtraakte. Aan het begin van alles, zegt de Euraziatische mythe, zwierf de tweeling Manu en Yemo door het heelal toen zij het besluit namen de wereld te scheppen. Om dit te kunnen realiseren offerde Manu Yemo. Met behulp van de goden Hemelse Vader Dyaus Pitar [Zeus, Jupiter], de Stormgod van de Oorlog Rudra [Tarhund, Wodan] en de aanvoerder van de Maruts [Walkuren] Vayu, schiep Manu uit zijn offer de wind, de zon, de maan,

Gezichtsreconstructies van schedels uit Sintashta-Arkaim graven

de zee, aarde, vuur en de mens. Manu -zijn naam is rechtstreeks verwant aan het Engelse woord man- werd de eerste mens en de eerste priester, de schepper van het ritueel van het offeren, dat de basis van de orde in de wereld vormt. Uit verdere ontwikkelingen is bekend dat de hoofdmannen, stamoudsten en -hoofden, en de koningen op de steppen regeerden als vicekoning of afgezant van de Hemelse Vader of de Stormgod van Oorlog. Als plaatsvervanger van God diende de koning de vrede te bewaren of anders de oorlog te winnen, in de eerste plaats voor de eigen stam. Op de steppe waren behalve de sedentair geworden gemeenschappen ook nog altijd nomadische stammen. Die rondtrekkende groepen konden zich niet altijd toereikend verdedigen tegen de steeds geavanceerder gemeenschappen. Veel nomadische groepen stelden zich onder bescherming van een machtige regionale leider en werden zijn cliënten -geen rechtstreekse onderdanen-. De dynamiek van het cliëntelisme betekende een constante verandering. Cliënten konden wisselen van loyaliteit, bijvoorbeeld omdat een andere leider machtiger leek te zijn. Om hun waardigheid als cliënt te bewijzen gebeurde het nogal eens dat zij voor hun nieuwe beschermheer rooftochten -paarden, vrouwen- uitvoerden op hun oude patroon. Cliënten werden om onder andere deze reden nooit als stabiele en dus volwaardige leden van de stam gezien en het stamhoofd onder wiens protectie zij stonden.

Rooftochten bij naburige stammen werden ook uitgevoerd als initiatierite door de jonge mannen van de stam. Zij noemden zich een wolfsroedel en deden hun aanvallen onder geheimhouding en geheimzinnigheid om de onderlinge verbondenheid en solidariteit te testen en zeker te stellen. Een wolfsroedel of Männerbund kon uitgroeien tot een permanent geheim genootschap. Voortkomend uit de Indo-Europese tradities zijn deze heimelijke verbonden in de Noordse, Germaanse en Latijnse culturen een frequent voorkomend verschijnsel. De combinatie van cliëntelisme en heimelijke genootschappen is terug te vinden in de Griekse en de Romeinse maatschappij. De koning-leider trachtte zijn cliënten en de wolfsroedels zo goed mogelijk aan zich te binden. Hij kon ze hard nodig hebben naast zijn gevestigde machtsmiddelen. De idee van de gesloten heimelijke groep was ook de basis voor latere organisaties als het Thule-Gesellschaft, de Illuminati, de Maffia en vergelijkbare misdaadorganisaties¹⁴⁾.

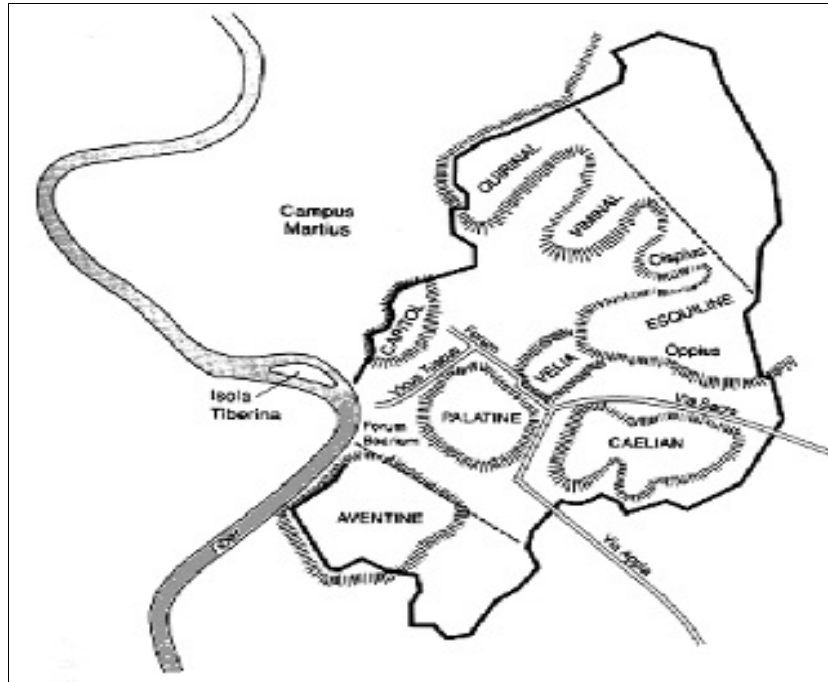
Op dit moment in de tijd aangekomen, het moment dat de stammen de steppe gaan verlaten op weg naar hun nu al weer eeuwen huidige woonplaats¹⁵⁾, is de machts- en bestuursstructuur een onveranderbaar gegeven geworden. De Ariërs die zuidoostelijk India introkken hadden zich georganiseerd in strikte kasten, waarbij de militaire edelen en de geestelijken de leidinggevende klassen vormden. De groepen die naar het westen en zuidwestelijk trokken -Grieken, Latijnen, Kelten- hadden een machts- en bestuursstructuur die rond de koning en de sjamaan gecentreerd was. Hetzelfde principe dus, waarbij cliëntelisme en geheime drukgroepen een prominente rol hadden. Zo geïnstitutionaliseerd als bij de westelijke Indo-Europeanen was het nog niet eerder voorgekomen. In het verleden was er misschien nog enige verdedigingsgrond te vinden voor het bestaan van de leiding in zijn functie van beschermer van de gehele groep. De mens in dit tijdsgewricht was op een punt aangekomen dat de macht het als eerste taak zag zichzelf in die positie te handhaven. Dit was niet uniek voor de Indo-Europeanen en hun nazaten, maar wel zeer in het oog springend. Ook Egyptische farao's hadden baat bij de handhaving van hun macht - sanctionering van de dynastie door de priesterklasse vervulde zijn functie. Sumerische en Babylonische heersers waren niet anders en de Akkâdische heerser Sargon de Grote kan zelfs de eerste imperialistische koning worden genoemd - hij was een veroveraar. Vanaf de steppe echter kwam een type

heerser dat zich onderscheidde van al zijn meedogenloze voorgangers door zijn bredere arsenaal aan mogelijkheden tot manipulatie en onderdrukking. Gekenmerkt door een explosieve mengeling van macht en religie wisten de Kaukasiërs zowel in het oosten als in het westen in enkele eeuwen een maatschappij te creëren waardoor alles en iedereen onder hen werd verenigd. De Kelten borduurden daarbij voort op de decentrale organisatie van de steppe. Er waren door het gehele Keltisch gebied knooppunten van regionaal gezag die door een netwerk van handelswegen met elkaar waren verbonden. In Griekenland en Latium groeide uit de aanvankelijk decentrale stadstaten iets nieuws, een eenheidsstaat met een sterk centraal gezag.

Boven de traditionele machtsstructuur overerfd vanuit de Afrikaanse tijd ontstond een nieuwe laag van machtsuitoefening. Lokale heersers werden overwonnen door regionale heersers waarna de sterkste regionale macht expandeerde en alle andere regionale machten onder zich bracht. De Akkâdiërs hadden de primeur, de Babyloniërs kwamen daarna, terwijl de Egyptenaren met wisselend succes evenzo hun machtsgebied probeerden te vergroten. Meestal ging het om uitbreiding van gebied voor de landbouw, het schatplichtig maken van de burens voor eigen gewin, of om handelsroutes te beschermen. Geen van deze beginnende koninkrijken heeft het echt lang uitgehouden. Vanuit het midden van Italië echter ontstond een macht die het anders aanpakte. In de huidige tijd is van het oude Rome het beeld overgebleven van een rijk dat in de nasleep van de veroveringen vooral een nieuw soort beschaving verspreidde. Wellicht vergelijkbaar met Hammoerabi in de Levant die achttienhonderd jaar eerder zijn wetten in vrijwel het gehele Midden Oosten invoerde of Napoleon Bonaparte die achttienhonderd jaar na de Romeinen door geheel Europa de Code Napoleon invoerde en daarmee een juridische modernisering en een Europese unificatie. De Romeinen brachten ook een bepaald niveau van levensstijl mee en dwongen in hun gebied de rust af, de Pax Romana. Overigens niet zonder criticasters. De Romeinse senator en historicus Tacitus (56-117) vergeleek de Romeinse veroveringen met het verspreiden van de woestijn, die de keizers -Tiberius, Claudius en Nero- vrede noemden. Kortom, Rome verenigde Europa -en delen van de Levant en Noord-Afrika- door lokale en regionale heersers uit te

schakelen. Daarmee werd Rome de eerste centralistisch ingestelde macht die op alle gebieden van het leven –cultureel, juridisch, militair- bepalend was. Dat Rome een diepreligieuze samenleving was, is minder bekend. Het antieke Rome is zelfs het bijna perfecte voorbeeld van de staat waar politieke en religieuze zingeving vrijwel niet van elkaar waren te onderscheiden. Naast de diepzinnige religieuze beleving van staatszaken waren er wel verschillende vulgaire belangengroepen die een patroon cliënt relatie hadden - de oude families van edelen, de Patriciërs, waren patroon en de gewone man, het Plebs, de cliënt. Hoewel de oorsprong van de moderne Maffia veel later op Sicilië wordt verondersteld, liggen de wortels van dit misdaadsyndicaat al besloten in de wijze waarop in het antieke Rome belangengroepen van elkaar afhankelijk waren en in het wrede geweld dat door geheime klieken en bendes werd toegepast. Groepen Plebejers waren niet alleen afhankelijk van hun respectievelijke Patriciër patronen, andersom was er ook afhankelijkheid wanneer een patriciërclan wat brute spierkracht nodig had om een politiek standpunt duidelijk te maken. De Patriciërs en de Plebejers vormden twee aparte werelden die toch ook weer met elkaar verweven waren in een situatie van een zekere mate van wederzijdse afhankelijkheid, niet ongelijk aan de eerdere situatie op de Euraziatische steppe.

De archeologie laat zien dat Rome vanaf ongeveer 1000 vce door de Latijnen werd bewoond in een gebied dat, deels onder de invloed van de Etrusken, niet veel meer dan een verzameling boerennederzettingen behelsde op zeven heuvels met daartussen het moerassige land aan de rivier de Tiber. De Romeinen zelf hebben hun oorsprong verhaalt in de mythe van Remus en Romulus. De Vestaalse maagd Rhea Silvia -nakomelinge van Aeneas en Ascanius die het brandende Troje hadden kunnen ontvluchten-, werd zwanger van de oorlogsgod Mars. Nadat Rhea Silvia werd vermoord, werden haar kinderen Romulus en Remus in een rieten mand -ook zij- in de Tiber geworpen. Ze werden gevonden en gezoogd door een wolvin, de Lupa Capitolina. Romulus en Remus stichtten volgens de mythe de stad op 21 april 753 vce. Bij het bepalen van de plaats waar Rome moest worden gegrondvest -op de Palatijnheuvel of op de Aventijn- bepaalden de goden dat de Palatijn van Romulus de voorkeur genoot. Dit kon echter alleen gerealiseerd worden nadat Romulus Remus had

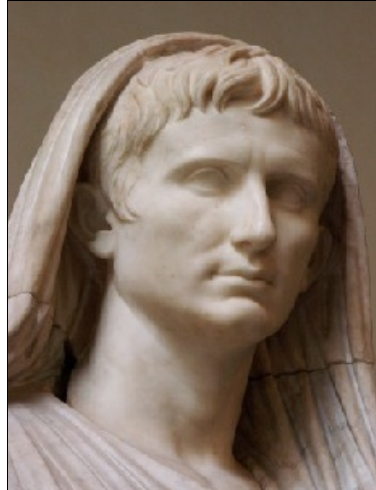
gedood - zijn heuvel had immers niet de voorkeur van de goden gekregen. De ingrediënten van deze mythe vertonen een sterke gelijkenis met de Indo-Europese ontstaansmythe met Manu en Yemo. Ook Manu offerde zijn tweelingbroer om met de goden zijn wereld te scheppen. Ook het verhaalelement van de wolf is in beide culturen aanwezig. In de werkelijkheid gingen in de achtste eeuw vce het Palatijn en het Quirinaal op in één stad. Om het geheel van de zeven heuvelen heen werd een markering aangebracht -het Pomerium, naar werd verhaald met een ploeg gemarkeerd door Romulus-, waarbinnen de grond heilig was. De doden mochten alleen buiten het Pomerium worden begraven en binnen de scheidslijn moest van soldaat tot generaal de wapenrusting worden afgelegd. Binnen die stadsgrens was het Forum de meest prominente en meest gewijde grond. Het Forum zou voor het eerst zijn aangelegd door Numa Pompilius [716-673 vce], de tweede koning van Rome - in de mythe de opvolger van Romulus. Het Forum was de plaats waar middels religieuze rituelen de politieke beslissingen werden bevestigd met goddelijke goedkeuring. De Auguren, de priesters, hadden in essentie op die manier het laatste

woord in het politiek proces. De Auguren wijdden ook de Senaatsgebouw aan het Forum in, om zo te garanderen dat de beslissingen die daar door de senatoren werden genomen door de goden gesanctioneerd waren. Recht tegenover het Senaatshuis aan de andere zijde van het Forum stond de Regia, oorspronkelijk het huis van de koning en het centrum van de wereldlijke macht. Na de periode van de koningen werd dit huis het centrum van religieuze macht, en de verblijfplaats van de Pontifex Maximus - de bruggenbouwer tussen de mensen en de goden, de hogepriester met een zeer aanzienlijke wereldlijke macht.

Lucius Tarquinius Priscus [616-578 vce] was de vijfde koning van Rome. Hij liet in 616 vce een rioolsysteem in Rome aanleggen, waaronder de Cloaca Maxima. Dit was naast al het andere ook een religieuze daad, want het betekende dat de stad gereinigd en zuiver kon blijven voor de goden. Overigens werd de Cloaca Maxima pas in de eerste eeuw vce overdekt. Rome was dus zowel bovengronds als ondergronds een heilige stad. Naast de Auguren die onmisbaar waren in de staatsaangelegenheden, waren er ook de Haruspiques, een overblijfsel vanuit de Etruskische cultuur, die het lot en goddelijke beslissingen lazen uit ingewanden van geofferde beesten. Geen Romein die bij zinnen was, ondernam iets nieuws -handel of oorlog- zonder een uitspraak van de Haruspiques. Het ritme van het dagelijks leven werd beheerst door de goden. Dat gold voor handwerkslieden, handelaren en vooral ook voor boeren. Ploegen, zaaien -inclusief offers om meeldauw te voorkomen-, oogsten en danken voor een goede oogst, alles was omkleed met rituelen en offers. Niet alleen de publieke festivals voor de goden waren belangrijk, ook de privé huisgoden -die bij iedere Romein in huis in een nis stonden- kregen dagelijks aandacht. De alomtegenwoordige sluier van religie over het politieke, het publieke en het dagelijks leven veranderde niet toen Rome een republiek werd. In 509 vce onderging Rome het dieptepunt van een politieke crisis en de zevende en laatste koning Lucius Tarquinius Superbus [Tarquinius II de Hoogmoedige, 534-509 vce] -overigens de laatste van drie Etruskische koningen die Rome hebben geregeerd- werd afgezet, terwijl de politieke primaat vanaf dan bij de Senaat -de Patriciërs- kwam te liggen.

Dat Rome een staatsbestel had waarbij de band tussen het sacrale en het seculiere onlosmakelijk was, garandeerde nog geen stabiele staat - ook niet ten tijde van de Republiek. Rome kwam tegen het

begin van de westerse jaartelling in een negatieve spiraal terecht van pessimisme, corruptie en geweld waarbij de tegenstander veelal overtuigd werd met geweld -facties, zeg maar bendes, van cliënten waren hierin instrumenteel voor hun patronen-. In deze situatie werd een politicus en generaal een van de machtigsten in Rome, Gaius Julius Caesar. Hij verzamelde een fortuin met zijn veroveringen in Gallië -uitzonderlijk veel Keltisch goud- terwijl hij er wel voor zorgde dat de doorsnee Romein aan zijn zijde bleef staan. Voor de rest van de oude patricische adel betekende deze combinatie -gefortuneerd, machtig en geliefd- Caesars doodvonnis, zoals niet ongebruikelijk in die dagen¹⁶⁾. Dit keer lieten de senatoren het vuile werk niet opknappen door hun cliëntele handlangers, maar wilden zij zelf een demonstratie geven van hun macht. Op de idus van maart in 44 vce werd Caesar in het Senaatshuis

Octavianus, 63 vce - 14

neergestoken en omgebracht. De senatoren dachten op deze wijze de Republiek te hebben gered. Het tegendeel werd waar. Caesars achterneef Octavianus greep als Caesars aangenomen zoon en erfgenaam de macht. Hij werd de eerste keizer onder de naam Augustus - Augustus betekent gewijd door de Auguren. Hij liet een tempel bouwen voor Julius Caesar op de plaats waar zijn lichaam was gecremeerd. Op 1 januari 42 vce bekrachtigde de senaat een decreet waarbij Julius Caesar tot god werd verklaard -Caesar was per strijdwagen naar de hemel vertrokken-, hetgeen Augustus uiteraard maakte tot de zoon van God, Divi Filius¹⁷⁾. Augustus trok geleidelijk alle belangrijke functies naar zich toe met als apex in 12 vce toen hij zichzelf tot Pontifex Maximus verhief. De focus van de rituelen en de religie werd langzaam verschoven van de goden naar de keizer, de imperator - de gebieders. Augustus creëerde een keizercultus, een geheel nieuwe mythologie. De dichter Vergilius, een goede vriend van Augustus, verklaarde dat Augustus als door de goden gezonden was die vrede en beschaving in de wereld

verspreidde. Ook Augustus werd bij zijn dood door de Senaat tot god verklaard.

Van de uiteindelijke val van Rome nooit sprake geweest, zeker niet zoals geënceneerd in Hollywoodfilms en evenmin zoals ten tijde van de plundering van Rome in 410 door Alarik. Dat het westelijk deel van het Romeinse Rijk gestaag desintegreerde was het gevolg van een te ver doorgevoerd cliëntelisme. Rome zelf had op den duur te weinig soldaten om het hele Rijk te beheren en te besturen. Men huurde daarvoor dan vaak lokale heersers en soldaten in - vaak dezelfde die ooit door Rome waren overwonnen. Door culturele assimilatie voelden de cliëntvolken, zeker de toplaag, zich voldoende Romeins, maar doorgaans zonder de status en de burgerrechten van een Romein. Toen de Visigoot Alarik Rome plunderde was dat niet om een val van Rome te bespoedigen, maar om de door hem verlangde Romeinse burgerrechten en het aan hem toegezegde land af te dwingen. In het proces van de voortkruipende desintegratie was er een kleine religieuze sekte die opvallend anders was. Zij namen juist geen deel aan de Romeinse tradities. Dat zij zich niet conformeerde aan de keizercultus betekende hun vervolging, maar toen de keizercultus betekenisloos raakte, betekende dat juist hun overleven. Hetgeen vervolgens heeft bijgedragen aan het aanvaarden van het Christendom door de Romeinse keizer Constantijn - zijn machtsbasis werd erdoor versterkt. Toen Odoaker, een Germaanse vazal, de laatste Romeinse keizer in het westen, Romulus Augustulus, afzette en zijn regalia, waaronder de purperen mantel, naar de Romeinse keizer in het oosten, in Constantinopel stuurde, hield het Westelijke Romeinse Rijk de facto op 4 september 476 op te bestaan - het had ruim 1200 jaar gefunctioneerd. Voor Europa betekende de desintegratie van het Rijk het begin van de Middeleeuwen. Het Oost Romeinse Rijk bleef nog een verdere 1000 jaar bestaan. De verovering van het Oost Romeinse Rijk door de Turken van Mehmet II in 1453 -Constantinopel werd Istanboel- betekende het einde van de Middeleeuwen in Europa. Intellectuelen, kunstenaars, handelaren -het kapitaal- vluchtten van Constantinopel naar het westen - Venetië, Rome, Florence. De Renaissance in Europa kon echt beginnen.

Het oude Rome was niet louter de vaak bewonderde innovatieve samenleving die een rijk opbouwde van Noord Engeland tot en met Egypte en tot ver naar het oosten Syrië en Mesopotamië. Rome leek in menig opzicht eerder op het Iran van na de Iraanse Revolutie van 1978, toen de Ayatollahs tot in de details het politiek- en dagelijks leven bepaalden, dan het lichtend voorbeeld en de wegbereiders die de liefhebbers van de klassieke oudheid er in zien. Dat neemt niets weg van de verworvenheden van de Romeinse cultuur, veelal praktisch en technisch -uitvinders van het beton-, in literatuur en astronomie, maar het plaatst het Keizerrijk wel in een reëler perspectief dan beperkt geïnformeerde geïnteresseerden beseffen. De bewonderaars van het machtspolitieke 'spel' in het antieke Rome en ook de latere Italiaanse stadstaten als Venetië, Rome en Florence, doen er verstandig aan te onderzoeken wat macht en onderdrukking met een mens doen. Daar ging het in het centralistisch georganiseerd imperium in eerste instantie om. De top bepaalde en de rest diende te gehoorzamen. Alle culturen die van de steppe kwamen bouwden een steeds dieper geëvolueerde en complexere machtsstructuur, een standenstructuur met edelen en priesters, handwerklieden en handelaren en als laagste van het laagste de slaven. De standen vermengden als regel niet. Een slaaf in het antieke Rome kon worden vrijgelaten, maar was daarna altijd alleen nog maar een vrijgelaten slaaf. In India is in de moderne tijd door Mohandas Gandhi geprobeerd de kastenstructuur te doorbreken en met name de onaanraakbaren te emanciperen. In de praktijk heeft zijn strijd weinig opgeleverd. Rome draaide op slaven - zonder slaven was het raderwerk van Rome tot stilstand gekomen. In de toplaag ontstonden dynastieën -de Julii, de Fabii, de Claudii- waarvan de leden dachten een door God gegeven recht te hebben op de plaats te zitten waar zij zaten - dat is in alle koninkrijken nog steeds zo. Meestal alleen door moord en doodslag kon een dynastie worden verdreven, om vervangen te worden door een andere dynastie. De sjamanen met diverse benamingen stonden steeds achter de troon om hun adviezen en richtlijnen te geven. Voor het volk fabriceerden de sjamanen de prachtigste mythen om hen zoet en eronder te houden - op straffe van eeuwige verdoemenis. De kleine man betaalde verder braaf zijn belastingen en leed zijn leven in het zweet zijns aanschijns - zoals

het in onder meer de Christelijke Bijbel staat verordonneerd, Genesis 3:19.

Het Romeinse Rijk was het laatste imperium dat zijn legitimering baseerde op de goedkeuring van de goden. Zoals eerder opgemerkt, geen enkel kenmerk verdwijnt in een moderniseringsgolf meteen. Moderniseringen gaan uiteindelijk altijd geleidelijk en het oude blijft vaak nog lang naast het nieuwe bestaan, totdat het echt als zinloos of anachronistisch wordt ervaren - zoals de Romeinse Keizercultus uiteindelijk werd losgelaten. Zoals er in de moderne techniek georiënteerde maatschappij van vandaag vormen van bijgeloof zijn blijven bestaan die zijn terug te voeren op de tijd dat wij in stamverband in Afrika leefden. Zo geloven de meeste mensen bijvoorbeeld, ondanks millennia van ontwikkeling, nog steeds in het bestaan van goed en kwaad, hoewel ze ook op de hoogte zijn van het begrip relativiteit. Zo heeft het proces van individualisering er evenmin voor gezorgd dat alle bazen aan de kant zijn gezet. Integendeel, individualisering is een commercieel product geworden. Mensen worden daarbij van elkaar gescheiden door aan een van hun lagere functies te appelleren - hebzucht. En ondanks dat de legitimering van de macht niet meer bij de goden ligt, gaan in het westen nog altijd nieuw benoemde staatshoofden, of vers gekroonde hoofden, bij de Paus van Rome op een beleefdheidsbezoek, ook al is de Investituurstrijd al eeuwen geleden beslecht. Oude gewoonten en tradities blijven in stand als gevolg van de onwillekeurige logische hersenfunctie. Deze hersenfunctie bevordert alles zoveel mogelijk bij het oude te laten om risico's te mijden en een gevoel van veiligheid te creëren. Van tijd tot tijd zijn er mensen die op basis van hun autonome logische hersenfunctie een revolutie prediken, maar de revolutie eet altijd zijn kinderen op om vervolgens zoveel mogelijk bij het oude te laten. Het gemene volk wordt zowel bij de handhaving van de status quo als de omverwerping daarvan door de leiders niet aangesproken op het autonoom kritisch vermogen, maar op de onwillekeurige instincten van zelfbehoud. Het pas benoemde of gekroonde hoofd dat op bezoek gaat bij de hoogste geestelijke doet dat niet zozeer uit beleefdheid, als wel om op de televisie en in de kranten ten overstaan van het volk uit te stralen dat alles veilig is en dat alles bij het oude blijft.

Het Rijk van Karel de Grote en de verdeling onder zijn kleinzonen na de dood van Karel de Grottes zoon Lodewijk I de Vrome

Rome was het laatste Europese Imperium dat zich grondvestte op de nauwe verwevenheid van het wereldlijke met goddelijke goedkeuring. Een verwevenheid waardoor het onderscheid wereldlijke macht en geestelijke macht nauwelijks of niet was te maken. De vele koninkrijken en -rijkjes die voortkwamen uit de desintegratie van het Romeinse Rijk –en bijna twee eeuwen volksverhuizingen- zochten wel de goedkeuring van hun gezag bij de Paus van Rome. Als een vaderfiguur –de aardse vertegenwoordiger van God- presideerde de Paus over alle vorsten, als ware hij het geweten en de morele drijfveer van de vorsten en daarmee alle mensen. De politiek-militaire macht echter was uitsluitend in handen van de vorstjes en vorsten. Karel de Grote kreeg van de paus op eerste kerstdag van het jaar 800 de keizerskroon opgezet. Veel van wat er sinds het ineenstorten van de Romeinse centraal gezag in een vervallen staat was geraakt of was verdwenen, zoals de infrastructuur of het onderwijssysteem, werd door hem weer gerestaureerd of nieuw opgezet. Hierom en vanwege het enorme gebied van zijn keizerrijk -vrijwel geheel

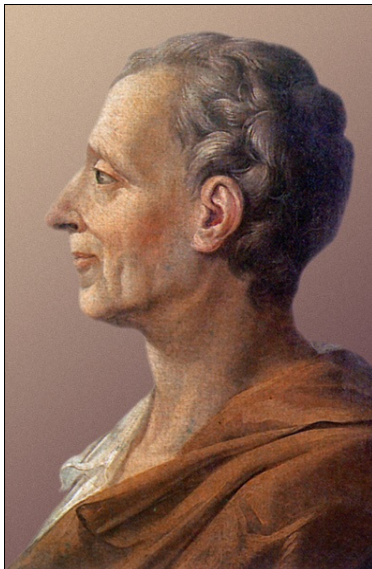
Europa- was het in de ogen van zijn tijdgenoten gerechtvaardigd dat Karel als de eerste echte opvolger van het Romeinse Rijk in het westen -het Heilige Roomse Rijk- gelegitimeerd werd door de Romeinse Pontifex Maximus, de Christelijke Paus – Leo III. Met recht overigens wordt Karel de Grote de vader van het moderne Europa genoemd. De ceremonie en de functie van een kroning heeft voor de bevolking effect op hun beleving van gezag. De kroning was echter ook een daad met verregaande politieke gevolgen. Niet alleen erkende de Paus met een kroning het wereldlijk gezag van de Keizer, maar de Keizer erkende op deze manier ook het gezag van de Paus van Rome. Deze wederzijdse erkenning werkte in het voordeel van de politieke stabiliteit –in feite is dat al zo sinds de Afrikaanse stammen-, maar niet wanneer de machthebbers het niet met elkaar konden vinden of zelfs elkaars politieke tegenstrevers werden. Toen de hoogste geestelijk leider en de hoogste wereldlijke leider elkaar de hoogste macht betwistten, leverde dit juist een politiek zeer instabiele situatie op. De Paus en zijn opvolgers gingen bisschoppen in het Rijk van Karel de Grotes erfgenamen –Lodewijk de Vrome en zijn zonen Karel de Kale, Lotharius, Lodewijk de Duitser en hun respectievelijke opvolgers- benoemen die niet per sé de belangen van de Keizers dienden, of per sé niet zijn belangen dienden door de belangen van de Paus te dienen. Zo ontstond in Europa de Investituurstrijd -een ordinaire strijd om de hegemonie- tijdens welke de Keizer en zijn opvolgers zelfs tegenpauzen benoemden. Op 23 september 1122 tekenden de Paus en de Keizer het Concordaat van Worms, een compromis dat een einde moest maken aan hun vijandelijkheden. Na het conflict taande de macht van de Paus langzaam en onherroepelijk. Men herinnere zich Hendrik VIII die in een scheidingskwestie -van Catharina van Aragon, een tante van de Spaanse koning Karel V- van de Paus zijn zin niet kreeg, daarop in 1534 het gezag van de Paus niet meer erkende en zijn eigen kerk begon. Dat de Paus daarna op aandrang van Keizer Karel V Hendrik excommuniceerde had nauwelijks enig politiek gevolg. Hendriks dochter Elizabeth versloeg de Spaanse Armada, waarmee ook het militaire aspect was beslecht. Tot in de twintigste eeuw verloor de Paus steeds meer gezag en vooral in Italië gelegen grondgebied, totdat hij alleen het gebouw van zijn kerk nog had - de Paus werd gekscherend de gevangene van het Vaticaan genoemd. Een situatie waaraan pas op 7 juni 1929 een einde kwam met het

Verdrag van Lateranen, waarbij de Italiaanse dictator Benito Mussolini de Paus een gebied in Rome gaf, Vaticaanstad, en de Paus definitief afzag van elke aanspraak op grondgebied in Italië. Niet alleen wereldlijk verloor de Paus elke betekenis, ook zijn geestelijk gezag moest inboeten toen vanaf 1517 in het Noorden van Europa de Reformatie momentum opbouwde.

Vanaf 1500 gaan de ontwikkelingen in Europa een versnelling hoger. De specerijenhandel ondervond hinder van de Turkse verovering van Constantinopel, tot dat moment de stapelplaats voor de handel met het oosten. De Europeanen zochten en vonden een alternatieve route, de oostelijke zeeweg rond Afrika – Kaap de Goede Hoop. De zoektocht naar een alternatieve weg via een westelijke route leidde in 1492 tot de ontdekking van Amerika door Christoffel Columbus. Een werkelijk alternatieve route naar de oost werd pas in 1522 ontdekt door Magalhães - in werkelijkheid was het zijn tweede man El Cano die als eerste rond de wereld zeilde. Spanje en Portugal werden wereldmachten met de specerijenhandel en het Azteken- en Incagoud als fundament. Hun plundering van Zuid-Amerika en de genocide op de Indianen is een apart hoofdstuk waard. Maar elke macht taant en Nederland verdrong Spanje en Portugal als belangrijkste economische grootmacht ter wereld¹⁸⁾, met de Nederlandse Verenigde Oost-Indische Compagnie als eerste multinational ter wereld, met de eerste verhandelbare aandelen ooit in een onderneming en 25.000 mensen in dienst. Omdat het de Nederlanders om de economische macht ging en niet om militaire macht en machtspolitiek, moesten zij een stap opzij doen voor de opkomende koloniale macht Engeland. Nieuw Amsterdam werd New York, de koloniën in India vielen aan de Engelsen en Nederland 'beperkte' zich tot Indonesië. Uit deze economische ontwikkelingsgang komt een maatschappelijke verandering voort. De eeuwenoude kongsi van vorsten en prelaten met het volk als dienaren of slaven werd doorbroken door de groep handwerkslieden en handelaren die rijker en toonaangevender werden dan zij ooit waren geweest. Deze opkomende groep voelde zich maar ten dele verplicht aan de heersende klasse -seculier en sacraal- en ging op zoek naar een eigen legitimering van hun leven en status. De denkers die tussen 1630 en 1789 hun ideeën hieromtrent formuleerden worden gerekend tot de filosofen van de Verlichting, een stroming die tot op de dag van vandaag de politiek

medebepaalt in de stroming die het Liberalisme wordt genoemd. De Amerikaanse Revolutie [1776] en de Franse Revolutie [1789] waren een machtspolitieke uitwerking van de machtshonger van wat de derde stand is gaan heten -de handelaren en handwerkslieden-. De Amerikanen verklaarden zich onafhankelijk van de Engelse koning George III. De Fransen rekenden met hun vorst -Lodewijk XVI- en adel af door hen met de guillotine letterlijk een kopje kleiner te maken. Het Liberalisme, het Kapitalisme, had als gevolg dat het de grote middengroepen voor de wind ging, beter dan ooit. Het betekende ook het ontstaan van een werkende klasse, het proletariaat, die het aan vrijwel alles ontbrak. Als reactie op het Liberalisme en de Industriële Revolutie en de mensonterende omstandigheden voor grote groepen proletariërs formuleerden twee filosofen, Friedrich Engels en Karl Marx [1867], hun stellingen en theorieën die bekend werden onder de naam Marxisme - de praktische uitwerking van de Marxistische ideeën staan bekend als de idealen van het Socialisme.

De heersers waren grotendeels vervangen en de canon van de kerk was nergens meer werkelijk leidend. Als de Renaissance cultureel als het einde van de 'donkere' Middeleeuwen kan worden gezien, dan was de Verlichting dat politiek. De tijd van absolute despoten was voorbij. De dictaturen van

Charles Louis de Secondat, baron de La Brède et de Montesquieu, 1689-1755

alleenheersers als Napoleon, Stalin en Hitler in Europa hebben slechts een in tijd beperkt bestaan gekend. Een van de belangrijkste filosofieën die voortkwamen uit de Verlichting was de idee van de Trias Politica, geformuleerd door de Fransman Montesquieu [1689-1755]. Dit idee is nu voor de doorsnee Europeaan een voor de hand liggend begrip en de tijd dat dit denkbeeld nog niet bestond welhaast voorhistorisch - in wezen werd het door de Romeinen al toegepast. In grote gebieden van de wereld echter wordt de idee van de scheiding der machten niet toegepast of bestaat het alleen in naam en is de staat corrupt. De

Trias Politica schrijft voor dat in een moderne staat de wetgevende, de rechtsprekende en de uitvoerende macht in onderscheiden handen zijn. Deze staatsrechtelijke filosofie en de ideologische idee van de scheiding van kerk en staat, toegeschreven aan de Britse Verlichtingsfilosoof John Locke [1632-1704], zijn in hoge mate bepalend geweest voor het ontstaan en de ontwikkeling van de moderne staat zoals in Europa en de Verenigde Staten van Amerika. De Universele Verklaring van de Rechten van de Mens had eveneens zijn wortels in de Verlichting en is terug te vinden in het adagium van de Franse Revolutie -Vrijheid, Gelijkheid en Broederschap- en in de Amerikaanse "Bill of Rights" [1791].

De oude traditionele machtsverhoudingen werden in het Europa van de achttiende eeuw, soms radicaal, overboord gezet – voor het eerst in de geschiedenis van de mens. De machtsverhoudingen zoals die hadden bestaan sinds de eerste mensen in Afrika in stamverband macht en religie met elkaar verbonden, werden doorbroken. Was tot dan toe het accumuleren van macht verbonden met rijkdom, vanaf dan was het rijkdom dat macht accumuleerde. Het was niet meer het stamhoofd die steeds meer rijkdom vergaarde, maar de rijkste die stamhoofd werd. Het is zeker dat vele Verlichtingsfilosofen hun denkbeelden formuleerden vanuit hun idealisme en de wens de maatschappij wezenlijk te verbeteren. Men filosofeerde over de aard van de mens en over hoe de ideale maatschappij in te richten – Utopia, het land voor de mens als tabula rasa. In de praktijk werkt alles zoals ooit een Amerikaanse presidentskandidaat een andere presidentskandidaat schijnt te hebben toegebeten, "It's the economy, stupid". Toen in de jaren negenhonderd de Vikingen Amerika ontdekten, had dat geen enkel economisch of maatschappelijk gevolg. Toen Columbus dat vijfhonderd jaar later opnieuw deed¹⁹⁾, waren zoals bekend de gevolgen enorm - de economie was er rijp voor. Toen handelaren en handwerkslieden multinationals en industriëlen werden, overtroefden zij de oude machtsklassen. Niet omdat zij een hoger moreel besef hadden of zich als geheel belangeloos inzetten voor de verschoppelingen der aarde, nee, omdat zij rijker waren. Vandaag hebben de grote multinationals een hoger bedrag op hun balans staan dan menig land. De nieuwe machtsklasse baseerde zich niet meer op religieuze en zelfs niet op Humanistische waarden. De bezittende klasse baseerde zich op de waarden van

het Liberalisme of eigenlijk een karikatuur daarvan. De meest mensonterende karikatuur werd gepresenteerd in het Duitse Nationaalsocialisme [1933-1945], in het regime van Adolf Hitler [1889-1945], een staatsvorm ondersteund door machtige Duitse industriëlen -Krupp, IG Farben, BASF, Bayer, Bosch, Hoechst-. Een houdbaarder uitwerking van het Liberalisme vanuit zijn oorspronkelijke idealen uitte zich in de ontwikkeling van de westerse democratie. Het stemrecht was aanvankelijk voorbehouden aan de eigen kring en de oude machten, maar onder invloed van vooral socialistische drukgroepen binnen de maatschappij, vakbonden met name -veelal nog in opkomst-, werd in de meeste westerse landen in de eerste twee decennia van de twintigste eeuw het algemeen kiesrecht ingevoerd - hoewel de Zwitserse vrouwen daarop moesten wachten tot 1971.

Alhoewel de zingeving zeer divers kan zijn, draait het in machtsvorming altijd om rijkdom en de geconcentreerde vorm daarvan, geld. Hoe de machthebbers omgaan met hen die de macht niet bezitten, typeert een maatschappij. Zo zijn er grote groepen in China steeds rijker geworden, maar worden de werkenden nog behandeld als halve of hele slaven. In Europa daarentegen ziet men dat bijvoorbeeld de doorsnee Fransman een leven als een vorst heeft vergeleken met zijn voorouders in de periode van het Romeinse Rijk. Het toverwoord dat de maatschappij heeft veranderd is democratie, oftewel de ideologie van de macht van de gewone man. Geen werkelijke macht, maar een virtuele macht. De macht is virtueel, heel anders dan de antieke Griekse directe democratie waar de spindoctors van de moderne democratische macht zeggen zich op te baseren. De werkelijke macht blijft in handen van de economisch meest belanghebbenden, de banken en de industriëlen. De staatshoofden en de prelaten zijn relikwieën van het verleden die hun rol nog steeds vervullen om het toneelstukje compleet te maken. Het toneelstukje dat wordt opgevoerd bij de opening van het parlementaire jaar en het presenteren van de plannen voor het komende jaar - elk land heeft een dergelijk ritueel. De werkelijke macht blijft in handen van de eigenaren van het geld, het volk dient hard te werken om die stapel aan te laten groeien en wordt omgekocht met een acceptabele levensstandaard en de idee van democratie. Zolang het goed gaat tenminste. In economisch moeilijke tijden dient de gewone man de broekriem aan te halen,

omdat er op 's lands begroting moet worden bezuinigd. De oude mensen in tehuizen krijgen minder zorg en zitten dagen in een vieze luier, in ziekenhuizen moet men zich afvragen welke patiënt niet en welke wel teveel kost om verder te behandelen, ben je werkloos en heb je een uitkering dan wordt die gekort en bekort terwijl je voorheen wel de volledige premie hebt afgedragen. Op alles wordt bezuinigd totdat er sociale onrust opkomt die voor de grootgeldbezitters contraproductief werkt. Dan leent de regering weer om de zaken tot bedaren te brengen en is het land nog verder verkleumt aan het grootgeldbezit.

De kortste weg naar het baas worden is het accumuleren van geld en daarmee macht. Wie dat niet lukt heeft de keuze tussen het burgermansbestaan met alle privileges -zolang het maar niet teveel kost- of buiten de maatschappij stappen, want die is veil. Buiten de maatschappij stappen lijkt een moedige stap, maar op de keper beschouwd is het een daad van zelfbevrediging, omdat het aan het groter geheel in het geheel niets principieels verandert. Bovendien kan een mens nergens werkelijk uitstappen, tenzij men de hand aan zichzelf slaat - ook al een daad van zelfbevrediging. Democratie verving de legitimering door de prelaten, door God. Politici, als zetbazen van de echte machthebbers, ontlene hun legitimering aan de wil van het volk, een even mysterieus en ongrijpbaar concept als God. De wil van het volk is een amorf concept en politici kunnen er mee doen en laten wat ze willen. Het geeft ze de onderbouwing voor vervelende maatregelen - jullie hebben er zelf voor gekozen. Politici manipuleren de wil van het volk met geslepen reclamecampagnes en verbluffende statistieken totdat zij de wil hebben gemaakt tot wat zij willen. Dat terwijl zij zelf nooit echt meer zullen worden dan de zetbazen van de werkelijke macht. Wie de werkelijke macht is en heeft zal nooit echt bekend worden, die macht hebben ze, maar als je ze niet kent hoor je er zeker niet bij. De ultieme zet die heeft geleid tot het schaakmat van het volk werd gedaan door de Britse premier Margaret Hilda Thatcher [1925-2013] en de Amerikaanse president Ronald Wilson Reagan [1911-2004]. Zij stofften een nog net niet verouderde ideologie af en voorzagen die van een nieuw etiket, Neoliberalisme, en zetten het als nieuw ter

aanschaf in de etalage. Door Europa heen en vervolgens in de rest van de wereld -inclusief China- verspreidde de nieuwste ideologie van het Neoliberalisme zich als ware het de wederkomst van de Messias of de thuiskomst van Viracocha. Ieder burgermens slikte het Neoliberalisme, omdat de verkoop van staatsbedrijven absoluut tot minder belastingen zou gaan leiden. Schaakmat. De geschiedenis leert echter dat het spel nooit is afgelopen. Op enig moment wordt het bord opnieuw opgezet, want in de machtsstrijd die macht en rijkdom beoogt, zullen de wielen van Fortuna en Nemesis nooit stoppen met draaien.

Kapitalisten en conservatieven zouden kunnen zeggen dat dit allemaal wel erg vrijgevochten of zelfs socialistisch klinkt. Socialisten zouden kunnen zeggen dat dit alles nogal anarchistisch klinkt. Anarchisten zouden kunnen zeggen dat dit alles bourgeois is en niet radicaal genoeg. En voor een religieus mens kan dit allemaal overkomen als ketters. Echter, al deze aanhangers van een bepaald systeem van denken leven dan in het verleden en bestempelen dit alles dan gehinderd door hun oogkleppen van eenrichtingsverkeer met wijsheid achteraf. Zij leven met hun rug naar de toekomst. Toch is dit geen protest tegen wat dan ook. Dit is een oproep om te moderniseren zonder de belastende last van een achterhaald denkraam. Een oproep om wellicht voor de eerste keer na te denken met behulp van je autonome hersenen en vervolgens de uitkomst met je hart te vermilderen.

De wielen van Fortuna en Nemesis

U hebt vista's gezien langs meanderende wegen met nogal wat verkeer vanuit de zijstraten en bent nu over de Boulevard van het Overzicht aangekomen op het Plein van de Finale Conclusie. U hebt bij lange na niet gezien wat er verder allemaal nog te zien is, maar niets weerhoudt u ervan om zelf op zoektocht te gaan. Een zoektocht in de realiteit, in de virtualiteit -bijvoorbeeld in boeken- of beide en een zoektocht in uzelf. Is dit de wereld waarin ik terecht ben gekomen, vraagt u zich misschien af? Het antwoord is ja, u bent terechtgekomen in een enge wereld met zieke geesten. Tegelijk worden hier noch elders de daden genoemd van het grootste deel van de 107,5 miljard mensen die in de afgelopen

160.000 jaar op aarde hebben geleefd²⁰⁾ en die iets aardigs hebben gedaan voor hun burens, hun naasten. Een daad van mededogen, een daad van warmte, een daad van troost. Die samen hebben feestgevierd vanwege een bruiloft of het kampioenschap van hun club, of misschien wel vanwege het winnen van een loterij. De gewone mensen die elke dag te hard moeten werken voor te weinig loon. U weet waarom deze mensen hier niet zijn vermeld, ze hebben namelijk de loop van de geschiedenis niet bepaald. Zij hebben zich laten leiden door de mensen met macht. Zij hebben de verhaaltjes geloofd over de goden en de doden van de stamhoofden en de sjamanen, van de heersers en de prelaten. Daarom gaat de geschiedenis over moord en brand en niet over vriendendiensten. U wordt continue gebrainwasht en in angst gehouden met het laatste nieuws over rampen en revoluties, oorlogen en aanvallen. Vandaag de dag luisteren de mensen niet meer naar de prelaten, maar voornamelijk naar soaps, de reclame en zweverige goeroes. Doordat de mens zich heeft laten beïnvloeden -in de oude en de moderne vorm- is hij vaak in de diepste ellende gestort, ellende die te voorkomen was geweest, ontberingen die niet meer hoeven voor te komen. Elke vorm van ellende begint namelijk bij angst. Angst vanwege het eigen onvermogen en het al of niet vermeende grotere vermogen van de ander. Het is niet makkelijk de angst weg te nemen, omdat de angst niet alleen in jezelf zit, maar natuurlijk ook in het vermogen van de ander. De remedie vermogender te worden dan de ander is geen oplossing voor je angst, want met het verwerven van geld en macht neemt de angst alleen maar toe - de angst om het vermogen te verliezen. De conclusie kan dan ook geen andere zijn dan dat de wereld wordt bevolkt door angstige mensen, zieke mensen.

De wereld is een wereld om angstig van te worden, dat is de aard van de wereld. De enige manier waarop de mens weet te reageren op de angstwekkende wereld is nog steeds de manier van het dier. Het onwillekeurig deel van het brein geeft ons in te reageren uit lijfsbehoud - verbergen in de groep en het accepteren van de pikorde in de groep. Het autonoom intelligent deel van ons brein hebben we nog niet geleerd anders te gebruiken dan in samenhang met de patronen en uitgangspunten van het onwillekeurig brein - we gebruiken nog steeds macht om onze angst te overschreeuwen. Dat terwijl de kritische en creatieve mogelijkheden van het

autonoom brein schier oneindig zijn. Het autonoom brein is zelfstandig zonder eerst met anderen hoeven te overleggen, het is eigenwijs en onafhankelijk en het hoeft het gezag van de ander niet te erkennen. Daarbij kan het autonoom deel van ons brein niet negatief werken als het niet wordt aangewend om de ander te overheersen, als het niet wordt gebruikt om de hoogst mogelijke plaats in de pikorde te veroveren - daar waar de heersers en prelaten zijn. Het autonoom deel van ons brein kan vooral zinvol worden gebruikt als we de macht en de kracht ervan eerst naar binnen richten -als we eerst onszelf opvoeden- voor we er meer naar buiten treden. Het volk van Luciwher zal eerst zijn intelligentie echt moeten leren gebruiken voor het de liefde ontdekt. Elke andere volgorde dan eerst naar binnen en dan naar buiten is overigens zinloos, omdat het autonome deel van onszelf dan in de greep van de angst blijft. De greep die wij op elkaar hebben en niet in de laatste plaats de greep die de wereld op ons heeft. Manieren van kinderen opvoeden zijn door de eeuwen heen zeer verschillend geweest. In de meeste gevallen was er geen methode en moest een kind zo snel mogelijk meehelpen te overleven - in weinig ontwikkelde en arme landen is dat nog steeds zo. Hoe verlichter de maatschappij, hoe meer een kind ruimte krijgt. In de tweede helft van de twintigste eeuw kropen jongeren onder de knoet vandaan waar de oudere generatie hen onder hield. Met name de hippiebeweging stelde een alternatief met een eigen filosofie, eigen muziek, eigen kleding. Maar binnen een decennium hadden de bazen de vernieuwing ingekapseld en werd het uitgebuit. Vooral de mode- en de muziekindustrie draaiden de principes om en bepalen nu tot in de details wat een jongere eet, drinkt, kijkt, luistert, denkt en gelooft. Nogmaals, wanneer een mens de kracht en de macht van het autonome brein, het autonome zelf niet eerst gebruikt om zichzelf op te voeden, zal niet die mens zelf bepalen wat er met hem gebeurt, maar zal de wereld dat doen. Drugs zijn doorgaans verboden maar evenzo doorgaans ruim voorhanden, comazuipen is in de ogen van jongeren een teken van én onafhankelijkheid én status binnen de groep. Binnen sommige groepen is het halen van een diploma het teken van een nerd en dus van een looser, terwijl een hoge status wordt bepaald door de mate van dierlijk gedrag en criminaliteit. Geen van deze interne regels van de wolfsroedel zijn nieuw, want ze golden in de jungle, op de steppe en in Rome waar vanuit alle wegen leiden. De dogma's van de opvoeding -of een

gebrek daaraan- zijn van alle tijden en de conclusie kan alleen maar zijn dat opvoeden geen enkele zin heeft, zolang een jongere niet attent wordt gemaakt op het belang van het kritisch autonoom deel van de persoonlijkheid. Maak eerst de reis naar binnen om daar te groeien en te transformeren om als volwassen vlinder -of arend, alles is mogelijk- naar buiten te komen en de wereld in te trekken. De wereld is een enge wereld, maar dat is nou eenmaal de aard van de wereld. De wereld wordt een stuk minder eng en bedreigend wanneer de mens een stuk minder eng wordt. Hoe nietig de mens ook lijkt, het universum wordt anders wanneer de mens anders wordt.

Natuurlijk moet een jongere alles nog ontdekken en geen elke jongere mag de kans worden afgenomen alles zelf te ontdekken. Wanneer een oudere de waarheden die hij zelf heeft ontdekt aan een jongere voorschrijft, dan pleegt hij karaktermoord - dan sust hij niet het autonome brein, hij slaat het in vaak irreversibele coma. Tot aan de leeftijd van de puber moet een volwassene het kind zoveel mogelijk zekerheid bieden, maar dat houdt geenszins indoctrinatie in - wie dat wel doet pleegt karaktermoord. Met ingang van de leeftijd van de puber wordt toch al alles onzeker en worden de zekerheden van vroeger als drijfzand. De vele gaten die in de wereld van een puber ontstaan, mogen nooit worden opgevuld met de -schijn-zekerheden van de oudere - dat is opnieuw karaktermoord. De vele vragen van een puber kunnen alleen worden beantwoord met de hulp van de oudere een puber het antwoord zelf te zoeken. Sommige antwoorden zullen vrij snel kunnen worden gevonden, andere kosten een heel leven voor er iets duidelijk wordt. Ieder mens loopt zijn eigen weg. De 'truc' is natuurlijk zo min mogelijk te zeggen -in de betekenis van voorschrijven- en zoveel mogelijk te luisteren. Dat geldt voor het kind, voor de puber en niet in mindere mate voor de volwassene. In een maatschappij waarin voornamelijk tegen mensen wordt geblaas is luisteren een zeldzame en daarom opvallende kunde. Luisteren en in gesprek gaan met elkaar, zonder enige achterliggende of zelfs verborgen agenda, dat is een kunst. Zonder het doel invloed uit te oefenen en uiteindelijk macht te vergaren. De integriteit van lichaam en geest wordt dagelijks honderden malen verkracht wanneer een mens wordt geprest dit te doen en dat te laten. Je moet dit kopen, je mag die wet niet overtreden, je moet dit liedje leuk vinden, je mag niet spelen met dat

buurjongetje. Je moet stemmen bij de verkiezingen, want het systeem moet in stand blijven. Wie niet stemt is een vijand van de democratie, van de staat. Alles is er op gericht het individu te onderwerpen en onderworpen te houden aan de macht. Aan de commercie, de overheid, de geestelijkheid of wat daar in grote delen van de wereld van over is. De jongeren die rebelleren doen dat omdat ze –hun vragen- niet voor vol worden aangezien, terwijl wanneer de eerste hormonengolf is uitgewerkt ook zij moeten erkennen dat er in de rest van het leven brood op de plank moet komen. De misdaad is dan gepleegd, de mens bezwijkt en is de rest van zijn leven onderworpen aan de aan hem bovengestelden.

Alle gegevens uit het voorgaande zijn controleerbaar, alle redeneringen zijn na te gaan op geldigheid, maar is dat allemaal voldoende om tot de conclusie te kunnen komen dat er een meester van alles en iedereen is die ons allen in zijn greep houdt, een macht die ons aller leven bepaalt? Dat macht bestaat is evident, want de bewijzen voor het bestaan van macht zijn in ieders leven overvloedig aanwezig. Daar komt bij dat de afwezigheid van het fenomeen macht een geheel andere wereld zou hebben opgeleverd. Macht bestaat dus, inclusief de uitwassen daarvan, machtsmisbruik en onderdrukking. Er is een kracht in het universum, de wereld en in de mens die er voor zorgt dat het eigen lijfsbehoud te koste van de ander kan en mag gaan. Het is geen wet of principe die alleen op aarde of alleen voor de mens opgeld doet, het is een principe waarvan het hele universum is doortrokken. Om het element ijzer te maken zal een ster ten koste van zijn lichtere elementen al zijn materie in steeds zwaardere elementen moeten transformeren totdat ijzer ontstaat en de ster daardoor explodeert. In dit universum gaat het een ten koste van het ander. Het is elders in dit boek al beargumenteerd, er is een kracht in het universum aanwezig die door transformatie en evolutie orde in de chaos wenst te creëren. Er is een wet aanwezig in het universum en in de mens die dwingt tot ordening en orde - ten koste van alles en iedereen. Die wetmatigheid is de meester van alles en iedereen. Als God bestaat, een God waarvoor geen enkel bewijs noch enig tegenbewijs aanwezig is, dan moet de meester van alles en iedereen toch wel de antigod zijn, de kwade demiurg van de Gnostici misschien. Dit boek zegt dat kwaad en goed onwerkbaar begrippen zijn, omdat hierin de idee is vervat die

afhankelijk is van perspectief en dus relatief is, omdat het de wereld zinloos verdeelt in voor- en tegenstanders. Dit boek personifieert Luciwher als de meester van alles en iedereen, maar hij belichaamt de wetmatigheid die van een andere orde is dan de natuurwetten. De natuurwetten zijn onveranderlijk, terwijl de wet van orde en ordening onderhevig is aan entropie – de natuurwet die stelt dat alles uiteen zal vallen in zijn constituerende delen. Zoals donkere materie een zwaartekracht uitoefent die alle materie bijeenhoudt het uiteindelijk zal moeten afleggen tegen donkere energie die het heelal uiteen zal rijten. Zoals de mens die vanaf zijn conceptie een organisme in opbouw is die het uiteindelijk zal moeten afleggen tegen ouderdom. De overweldigende conclusie dringt zich dan ook op dat tussen conceptie en sterven, tussen big bang en big crunch het de materie is gegeven zijn eigen functioneren te bezien en te evalueren. De these hierin is dat de mens zijn autonome intelligente brein heeft geëvolueerd gekregen om het handelen vanuit angst en macht en de machtsuitoefening daaruit volgend te bezien en te evalueren. Vanuit een ethische invalshoek bekeken dient de mens daaruit te leren met zijn handelen geen pijn te veroorzaken bij anderen en te trachten in harmonie te leven. Er bestaat geen enkel bewijs dat deze ethische waarde het uiteindelijk doel van de mens en het universum moet zijn, behalve een bewijs vanuit het oneindige.

De evolutie van de hersenen begon met de ontwikkeling van de sensorische gebieden, de waarneming. De oudste herinneringen die een mens kan hebben zijn vaak gekoppeld aan dit oudste gebied, aan geur. Daarna kwamen die delen gekoppeld aan motorische functies, de beweging, en vervolgens de coördinatie van waarneming en beweging. Wie brand ruikt zal graag weg willen rennen. Daar bovenop werd het limbisch systeem van de hersenen gebouwd. Dat deel dat betrokken is bij emotie en genot, beloning en straf, angst en agressie, emotionele beslissingen en leerprocessen en het emotioneel geheugen, en die processen die gestuurd worden door hormonen, zoals de regulering van bloeddruk, hartslag, honger, dorst, seksuele opwinding en de slaap-waakcyclus. De rationele functies zijn niet alleen evolutionair van veel recenter datum, ook in de ontwikkeling van elk mens komt die ontwikkeling pas laat aan de orde, in de puberteit. De neocortex herbergt het vermogen tot onder meer redeneren, plannen, verbeelden en logisch denken, en is nauw verbonden met

het limbisch systeem. Dit is het onwillekeurig logisch brein dat orde probeert te brengen in de chaos van gegevens die op een mens afkomen. Het schift de wereld grofweg in kansen en gevaren op basis van ervaring -evolutie-, van oversteken bij groen licht, om loonsverhoging vragen wanneer je collega langdurig ziek is, tot geen onrijp fruit eten, uit de buurt van een onbekende slang blijven en je zegeningen tellen als je plannetje is gelukt. Dit is het niveau waarop de meeste mensen functioneren, omdat de meest recente evolutionaire ontwikkeling van de hersenen, het autonoom logisch brein, bij hen in slaap is gesukkeld of gebracht, of zelfs in coma is geslagen -psychisch dan wel fysiek-. Zij die de bazen worden weten het autonoom logisch brein weliswaar wakker te houden en productief te gebruiken, maar slechts op een manier. Zij gebruiken hun autonoom logisch brein om alle niveaus van hersenfuncties in lijn te zetten, zodat er intern geen conflict zal optreden. Dat is ook waarom deze bazen zich doorgaans superieur voelen en gedragen, of zij nu stamhoofd zijn, de bedenker van een baanbrekende theorie, of de ceo van een bank of een multinational. Zij voelen wat zij hebben bereikt als persoonlijk succes, zonder zich al te veel te bekommeren om alle anderen die zij met hun mythen en theorieën tot volgelingen of werknemers en zelfs tot slaaf hebben gemaakt. Zij zijn de voortzetting van de weg van de wereld en zij vragen zich aan het einde van de rit af wat zij nou eigenlijk hebben bereikt. Hun geld is niets meer waard op hun doodsbed, hun verhaaltjes zijn doorgeprikt en vervangen door nieuwe verhaaltjes, hun al of niet wetenschappelijke theorieën zijn achterhaald en hun onderneming overgenomen door een nog grotere. Zij die het autonoom logisch brein niet exclusief naar buiten toe op de wereld richten, maar naar binnen toe en de innerlijke weg bewandelen, denken kritisch na over de weg van de wereld en de aard van het mens zijn, misschien zelfs over het waarom van de wereld en de mensheid. Die mens zet niet al zijn fysieke mogelijkheden in lijn om interne conflicten te voorkomen, die mens houdt alles tegen het licht om alle interne conflicten op te lossen. Om dat te kunnen heeft een mens geen goeroe of een andere leidsman nodig, hij kan zijn innerlijk lijden zelf richting geven. En zie, die mens geneest en is niet meer bang en ziek - hij probeert in harmonie te leven.

Wat een fantastisch wezen is de mens. Zoveel verlangen en zoveel mogelijkheden zijn verlangen te realiseren, als hij maar wist waar

precies hij naar verlangt. Zoveel intelligentie, waar het hele universum in past, en het talent de beperkingen van het universum achter zich te laten. Je kan niet anders dan van zo'n wezen houden.

De receptie

Veel lezers vroegen zich af waar dit essay eigenlijk over gaat. In essentie, antwoordde ik, gaat het over de materiële, de niet-spirituele uitleg van wat er om ons heen is. Stel dat God -of de Schepper, of de AllerEerste- inderdaad bestaat, dan nog wordt alles tastbaar gemaakt, niet door een aantal van zijn doorwrochte bovennatuurlijke trucs, maar door de werking van de natuurwetten -waarom anders zouden ze bestaan-. Andersom geformuleerd, het feit dat alles bestaat is het onweerlegbaar bewijs van het bestaan van een scheppende kracht - de Schepper, de AllerEerste. Hetgeen overigens niet wil zeggen dat de schrijver een creationist is, zeker niet, maar daarover elders meer. Wetenschappers ontdekken de gereedschappen en componenten van de natuurlijke wetten in steeds dieper detail, maar ze ontdekken nooit de oorzaak ervan. Waarom onze wereld concreet is en de eeuwigheid in onze concrete ogen niet, is het fundamenteel onderwerp van deze boeken. Een serie van vijf boeken die elk een verschillende ingang bieden op het onderwerp hoe het Luciwher Paradigma te boven te komen. Het voorgaande essay, waar deze lezersreceptie de afsluiting is, bracht de these naar voren voor de fysieke verklaring van -de werking van- het Luciwher Paradigma - de geestesgesteldheid van de mens waaruit zijn handelen voortkomt. Of de these een luchtkasteel zal blijken te zijn of een voor elk mens beschermend bastion, is aan de lezer om uit te maken. Voor de schrijver is het duidelijk, maar hij houdt zijn mond daar voorlopig over dicht - om de lezer niet voor de voeten te lopen. De troost voor het leed in dit leven, echter, is rechtstreeks verbonden met de zekerheid dat ieder mens alle antwoorden kan vinden zodra die mens niet meer gelooft in de sprookjes -van welke aard dan ook- van anderen, maar daarentegen een diepe reis in zichzelf maakt. Streef er dan naar de onzin te ontmaskeren waar je vanaf je geboorte elke dag mee wordt gebombardeerd - je opvoeding, school, religie, politiek, het primaat van de wetenschap. Die ontmaskering hoeft niet ten koste

te gaan van de inhoud van wat mensen met elkaar uitwisselen -prachtige verhalen, mythen en theorieën-, maar wel van de macht die mensen ermee proberen uit te oefenen -beïnvloeding, onderdrukking, de verslavende zinsbegoocheling-. Deze menselijke ontvankelijkheid voor de uitoefening van macht is een aspect van het Luciwher Paradigma.

Boeddha's hemel

De plaats waar mensen elkaar niet molesteren met macht en terreur, waar niemand ziek is van verlangen naar eeuwigdurende liefde en vrede, dat moet toch zeker wel de hemel zijn - of het paradijs, of welke andere naam je er ook aan wilt geven. Voorlopig is onze wereld niet die wereld en het ziet er niet naar uit dat onze wereld ooit die wereld zal zijn. Toch is de aanwezigheid van het verlangen naar liefde en vrede indicatief voor het feit dat we ergens anders vandaan komen - we kunnen

ontegengesteld niet inheems zijn aan dit universum. Onze lichamen zijn dat wel, maar onze ziel -waar de oorsprong van ons verlangen zich bevindt- niet. Het lichaam, dat ons soms het gevoel geeft een gevangene te zijn, is op een bepaalde wijze gebouwd, in overeenstemming met de behoefte aan organisatie en controle. Van de samenstelling van cellen in een lichaam, tot het vormen van een gemeenschap. Van het in stand houden van de gecoördineerde controle van onze lichamelijke functies, tot het centraal controleren van mensen in de samenleving. Maar ook zijn mensen voor zover we weten de enigen die kunst schilderen, muziek componeren, boeken schrijven en wetenschap uitdenken - allemaal te danken aan de manier waarop ons brein -heelal veranderend- is gebouwd. Bovenop de verschillende secties die alle dieren bezitten -de primaten in ieder geval- is de menselijke soort begiftigd met een autonoom logisch brein. Het staat in verbinding met alle 'lagere' functies van de hersenen, terwijl het is ook heel goed in staat is 'ongestoord' en los van de dierlijke delen na te denken, hoewel dat veel moeite en energie kost. Het autonoom logische brein is wezenlijk vrij en het kan niet van buitenaf worden bestuurd - zoals

de andere hersendelen die in direct contact staan met de buitenwereld en daardoor worden beïnvloed. De enige manier om met kans van slagen te pogen van buitenaf de autonome hersenen te controleren of te manipuleren, is door middel van het in slaap sussen of knock-out slaan via de 'lagere' functies - onrechtstreeks dus. Een poging die heel goed kan slagen door het feit dat alle hersenprocessen, behalve het autonoom proces, relatief geringe niveaus van inspanning en energie vergen. Andersom geformuleerd, het kost veel energie en bewuste moeite om met het autonoom kritisch brein te denken.

Heersers zijn tot alles bereid om de autonome hersenen in een roes te wiegen. De oudste vorm van bereidheid was uiteraard geweld, toen kwam religie en kort daarna volgde politieke doctrine. De meest recente ontwikkeling is de wetenschap, immers aangezien de wetenschappers voor ons bij volmacht handelen, moeten we maar geloven dat ze in het beste belang van ons allemaal handelen. Dit essay -noch dit boek wat dat betreft- is geen pleidooi om dit alle technische verworvenheden af te schaffen - dat zou ons terugwerpen in het stenen tijdperk. Tegelijk is een oproep om te stoppen met technisch bouwen zoals we gewend waren en op een nieuwe manier voort te bouwen. Het is een aansporing om zelf na te denken, het is een uitnodiging aan je autonome logische hersenen. Een stimulans om zelf te denken en te voelen en je niet te laten voorschrijven wat je moet denken en voelen. Deze boeken zijn niet een oproep tot revolutie en anarchie, het verslaan van het oude - juist niet. Het is een oproep om het oude te laten vervagen en het te beëindigen door jezelf te genezen. Want of je nu een machtig mens of een vertrappt mens bent, je bent ziek. Ziek van verlangen, ziek zodat je een ander pijn kan doen. De genezing is niet buiten je -in een pilletje of in een geloof-, maar in jezelf. Laat het beest achter je en wordt waarlijk een mens.

Notificatie: Please, do try this at home.

Deze boeken bevatten in diverse vormen de analyse van de werking van het Luciwher Paradigma en doen voorstellen hoe ermee om te gaan, hoe ermee te leven. Probeer het Luciwher Paradigma niet te verslaan, want dat is niet mogelijk en die strijd houdt je vast in de dierenwereld. Degene die niet kan worden

verlokt met brood en spelen en in het leven niet in slaap valt is het
Luciwher Paradigma te boven gekomen.

Noten bij "De meester"

¹⁾ Deïsme is het geloof in een oppermachtig wezen dat onkenbaar en onbereikbaar blijft. God wordt gezien als de 'eerste oorzaak' en het onderliggende principe van rationaliteit in het universum. Deïsten geloven in een god van de natuur, een schepper die nooit ingrijpt, die toestaat dat het universum zichzelf volgens de natuurwetten regelt. Overigens wordt de niet interveniërende schepper het vaakst ter berde gebracht door hen die hopen dat God aan hun zijde staat. Theïsme is de godsdienstig filosofische opvatting die het bestaan van één of meer goden aanneemt of met name één persoonlijke God of godheid erkent. Het atheïsme wordt gekenmerkt door de afwezigheid van het geloof in het bestaan van God of goden. Sommige atheïsten geloven dat goden niet (kunnen) bestaan, anderen beperken hun atheïsme tot één specifieke god, bijvoorbeeld de christelijke God.

Opgemerkt moet worden dat deze -ismen het gedrieënlijk er over eens zijn dat het om een aanname, een geloof gaat - dat geldt ook voor atheïsten ook al geloven zij dat zelf doorgaans niet.

²⁾ De neolithische revolutie was de eerste landbouwrevolutie en vormde de overgang van een samenleving van jagers-verzamelaars met een rondtrekkend bestaan naar een samenleving van mensen die in nederzettingen woonden (sedentarisme) en aan landbouw en veeteelt deden. Ook begon men vanaf dan voorraden aan te leggen voor slechtere tijden - meer georganiseerd dan voor verzamelaars mogelijk is. De voorraden moesten zorgvuldig worden geadministreerd -wat is van wie- hetgeen tot de ontwikkeling van het schrift leidde. Het aanleggen van een surplus leidde ook tot het ontstaan van een groep in de samenleving die geen fysieke arbeid hoefde te verrichten, maar die zich moest bezighouden met regelende taken. Een groep vrijgestelden -van fysieke arbeid- die mogelijk het ontstaan van de ambtenarij inluidde, maar meer betekenisvol, de groep van religieuzen een grote impact op de samenleving gaven. Immers, voor een goede oogst moest men op het juiste moment zaaien. De hemelen moesten worden bestudeerd, waarna kalenders werden opgemaakt. Vaak waren dat markeringen in het landschap waaruit de vier equinoxen in het jaar konden worden afgelezen. In Zuid Anatolië [Turkije], Göbekli Tepe, bestaat een

complex dat een dergelijke functie vervuld kan hebben en op de Salisbury vlakte in Zuid Engeland staat het complex van Stonehenge dat evenzo die functie kan hebben gehad. Op de vlakte van Xieng Khouang in Laos staat een verzameling gigantische kruiken waarvan wordt vermoed dat die eveneens deze functie hebben gehad. Ook in deze tijd ontstond de astrologie als specialisme in handen van geleerden alsook een geheel andere vorm van religie dan de tot dan gebruikelijke voorouderverering. Deze revolutie vond plaats in meerdere streken op de wereld en meest waarschijnlijk onafhankelijk van elkaar. In Zuid-Anatolië en de vruchtbare halve maan begon het Neolithicum rond 11.000 vce, rond het einde van de laatste ijstijd. Het was in de vruchtbare halve maan dat het Zoroastrisme en het Jodendom in deze tijdsspanne ontstonden.

³⁾ Of het onwillekeurig brein ook bij andere dieren bestaat is nooit getest of valt niet te testen. Het is heel wel mogelijk dat het in alle dieren aanwezig is, maar dat het een andere naam heeft, of anders wordt geïnterpreteerd door de mens. Het onwillekeurig brein bij mens wordt door de onderzoekers ook wel de intuïtie genoemd. Er worden dan gegevens uit de buitenwereld verzameld en vergeleken met evolutionair ingesleten of later aangeleerde patronen die de betrokken mens een voorgevoel geven.

De mens staat dan voor de keuze te handelen op basis van zijn voorgevoelen of de aangeleverde data te overdenken met het autonoom logisch brein en op basis van dat proces al of niet te handelen. Doorgaans wordt een autonome logische conclusie door een mens wel aanvaard, maar blijft hij zijn twijfels houden als die in tegenspraak is met zijn voorgevoelen, of wanneer zijn conclusie zijn voorgevoelen niet bevestigt. Dit geeft de kracht van het onwillekeurig brein aan.

⁴⁾ Professor Daniel Kahneman. With Amos Tversky and others, Kahneman established a cognitive basis for common human errors which arise from heuristics and biases (Kahneman & Tversky, 1973; Kahneman, Slovic & Tversky, 1982; Tversky & Kahneman, 1974), and developed prospect theory (Kahneman & Tversky, 1979). He was awarded the 2002 Nobel Memorial Prize in Economics for his work in prospect theory.

Zie ook: <https://www.princeton.edu/~kahneman/>

⁵⁾ Een welbekend voorbeeld hiervoor is de beslissing van Stalin. Stalin was de dictator van Rusland -de Sovjet Unie- van 1922 tot 1953. In augustus 1939 tekenden de ministers van buitenlandse zaken van Stalin en Hitler het naar deze ministers vernoemde Molotov-Ribbentroppact, een non-agressiepact tussen Rusland en Duitsland. Toen eind 1940 en begin 1941 steeds meer Duitse troepen werden samengetrokken aan de Duits-Russische grens weigerde Stalin te geloven dat deze troepen bedoeld waren om Rusland binnen te vallen. Toen Stalin van zijn geheime dienst steeds meer informatie kreeg over Duitslands aanvallende bedoelingen, liet hij de opstellers van die rapporten executeren. Zelfs toen Duitse troepen zich al in gevecht in Rusland bevonden, deed Stalin dit af als provocaties van zijn eigen troepen. De oorlog tussen Rusland en Duitsland begon daadwerkelijk in juni 1941, nog geen twee jaar na het afsluiten van het niet-aanvalsverdrag. Stalin nam zijn beslissing en had die steeds verdedigt op basis van wat het onwillekeurig logisch functionerend deel van zijn brein hem had ingegeven, weigerend het risico van oorlog te nemen in een situatie die Stalin als positief beoordeelde.

Twee verdere voorbeelden voor de luiheid van het brein. Of misschien is het wel energiebesparing. Vraag iemand te tellen hoeveel keer het cijfer 9 voorkomt tussen 1 en 100. Zeg daarbij, bijvoorbeeld 19, 29, 39, enzovoort. De meeste mensen zullen het voorbeeld volgen en als antwoord dan 10 geven - een incorrect antwoord. Iemand die wel zijn autonoom brein gebruikt, een minderheid, zal zich realiseren dat de negentigers allemaal meegerekend moeten worden en treden buiten het schema uit het voorbeeld. Zij geven 19 als antwoord - eveneens incorrect. Alleen zij die de schematiek van het voorbeeld volledig loslaten en volledig autonoom denken, een zeer kleine minderheid, realiseren zich dat het getal 99 bestaat uit twee keer het getal 9. Het goede antwoord is op die grond 20.

Het tweede voorbeeld van de stuurbaarheid van het brein van buitenaf. Vraag wat iemand lekkerder vindt, een biefburger of een kaasburger. De persoon geeft zijn voorkeur. Vraag vervolgens of die persoon je zaterdag wil komen helpen verhuizen of zondag. Een beïnvloedbaar persoon, die drijft op zijn onwillekeurig brein, zal een keuze maken uit die twee dagen, voorgeprogrammeerd door de

keuze tussen de twee burgers. Lacht die persoon wanneer hij antwoordt, dan geeft die daarmee te kennen wel door te hebben dat hij wordt gemanipuleerd. Een autonoom denkend persoon echter, zal een breder scala aan keuzes voor ogen hebben, zoals niet meehelpen met de verhuizing.

Een mens wordt continu geconfronteerd met dergelijke keuzes en in de meeste gevallen is het helemaal niet erg om het onwillekeurig brein te vertrouwen. Het leven wordt onleefbaar om continu uiteen te gaan in discussiegroepen om te beslissen over de kleur van het toiletpapier. Het wordt al serieuzer wanneer men beseft dat reclametechnieken eveneens van dit mechanisme in het brein gebruik maken. Dit zijn ook de verhaaltechnieken die -bewust of onbewust- zijn gebruikt in talloze mythen en sagen, in de grote religieuze boeken en in de doctrines van alle politiek filosofische richtingen.

6) Een crimineel is weliswaar iemand die pijn doet, of preciezer iemand die niet weet hoe zijn eigen pijn op te lossen, maar dat betekent nog niet dat dit woord hier negatief of veroordelend wordt gebruikt of is bedoeld. Criminaliteit is een ziekte en een ziekte kan worden genezen.

7) De lezer die nu de conclusie trekt dat de schrijver een cynicus is die denkt in termen van complottheorieën, mist het punt dat hier wordt gemaakt. Wie kritisch leest en dus zijn autonoom logisch brein gebruikt, ziet dat er in de tekst geen oordelen worden gegeven. Een cynicus en een complottheoreticus oordelen wel, want zij bezien de wereld vanuit een vooraf ingenomen standpunt - een negatieve invalshoek. De strekking van wat in dit boek wordt gesteld, is dat iedereen die pijn doet zich op die manier crimineel uit. Dat is geen oordeel, maar een constatering. Iedereen is er zo aan gewend dat de staat functioneert zoals die doet, dat elke mens zich er in zekere mate mee vereenzelvigd - Een Schot of een Thai zal zich altijd een Schot of een Thai blijven voelen. In landen met een sterke nationalistische traditie wordt kritiek op de staat of het functioneren ervan geïnterpreteerd als kritiek op elke burger. Deze vereenzelviging is ridicuul en maakt een mens medeplichtig aan de staat die pijn doet, maakt elke burger lid van een criminele organisatie ook al heeft die burger direct part noch deel aan de activiteiten van de staat.

Een vergelijkbaar fenomeen doet zich voor wanneer kinderen en pubers er voor kiezen vegetariër te worden -niet dat dit als negatief moet worden gezien-, omdat zij het zo zelig vinden dat dieren moeten sterven om op ons bord terecht te komen. De verontwaardiging is invoelbaar, maar is ook inconsequent. Immers, om al het andere te kunnen eten moet er ook gestorven worden. Ook een plant is leven. Om nog maar te zwijgen over de oerbossen die gerooid worden om plaats te maken voor sojaplantages. Het enige dat met goed fatsoen kan dienen als voedsel is wat de natuur ons geeft, vruchten. Zo is de mens in feite begonnen. Kortom, in beide voorbeelden oordelen mensen te snel en niet op basis van een uitgebreid onderzoek met het autonome brein.

*) De ouderdom van de laatste gemeenschappelijke voorouder is een schatting. De fossiele vondsten van *Ardipithecus kadabba*, *Orrorin tugenensis* en *Sahelanthropus tchadensis* doen vermoeden dat de laatste gemeenschappelijke voorouder ouder is dan 7 miljoen jaar. De vroegste studies stelden de laatste gemeenschappelijke voorouder op 25 miljoen jaar geleden. Studies naar specifieke eiwitten echter stelden de laatste gemeenschappelijke voorouder op minder dan 8 miljoen jaar geleden. Gebaseerd op genetisch onderzoek naar de relatie Orang-oetang/mens en Gibbon/mens werd de laatste gemeenschappelijke voorouder van de Chimpansee en de mens op 6 miljoen jaar gesteld. In de literatuur wordt een tijd tussen de 5 en 7 miljoen jaar geleden gehanteerd.

8) De naam Khoisan is een verzamelnaam voor de San die jagers-verzamelaars zijn en de Khoikhoi [de "mensen mensen" of de "echte mensen"], vroeger Hottentotten genoemd, die landbouwers zijn. Wie in het gezicht van een Khoisan kijkt, heeft de merkwaardige ervaring te kijken in het gelaat waarin zowel Negroïde, als Aziatisch-Indiaanse, als Kaukasische trekken zijn te herkennen.

⁹⁾ Mineke Schipper, De zieleneters, Uitgeverij Contact, Amsterdam

¹⁰⁾ Zie voor een uitgebreide en gedetailleerde lijst van alle farao's bijvoorbeeld: http://en.wikipedia.org/wiki/List_of_pharaohs.

¹¹⁾ Ik ontmoette Achnaton voor het eerst op de trappen van het Parijse gewezen paleis het Louvre. Vanuit een zaal slenterde ik de brede stenen trap af toen iemand woordloos in mijn gedachten zei, "Hé, zie je me dan niet?" Ik draaide mij om en keek omhoog recht in het gezicht van Achnaton, subliem hoog aan de muur in het majesteitelijke trappenhuis uitgelicht met goud gefilterde spots. Daardoor misschien was het alsof hij in de aanwezigheid van alle andere bezoekers de enige was die

mijn aandacht had kunnen trekken. Vanuit zijn langgerekt gezicht met de grote neus en de zinnelijke lippen keken steenharde ogen mij rechtstreeks aan. Zowel meedogenloos als liefdevol. Zowel vastberaden als weerloos. Hij deed me aan mijn sinds lang verloren broer denken. Hij zei niets meer. Hij vond het kennelijk genoeg mijn aandacht op hem gevestigd te hebben. Veel later heb ik hem

nog eens opgezocht in het Egyptisch museum in Caïro. Daar staan nog veel meer beelden van hem en ook van zijn betoverende vrouw Nefretiti. Wat een mooiheid, de schoonheid waar ik naar verlang. Ik moet toch eens een keer naar Berlijn.

¹²⁾ Het is interessant de kapsels van Ashtoreth, Asherah, Ishtar en alle faraovrouwen van Isis tot en met Cleopatra VII te vergelijken. Ze worden allen met het identieke kapsel afgebeeld dat bij de grote moedergodin hoort.

¹³⁾ Zie voor een redelijk gedetailleerd en toch overzichtelijk artikel hierover: http://en.wikipedia.org/wiki/Indo-European_languages en http://www.youtube.com/watch?v=FwmWtjw_8EU

¹⁴⁾ Secret society, organization of initiated persons whose members, purposes, and rituals are kept secret. Human groups throughout history have maintained secret societies. The ceremonies of initiation into such a society typically begin with an oath pledging secrecy as to all proceedings of the society, ascribing special obligations to its members, and assenting to penalties for violation of the oath. This is followed by tests of the candidate's worthiness, including physical courage and even painful mutilations. A dominant theme in the initiation trials of most of these societies is the symbolism of death and rebirth. After the candidate has passed the prescribed tests, the secret knowledge is transmitted to him. Secret societies have served as schools in which the elders instruct the young men in the ways of their society. These initiations are reminiscent of coming-of-age ceremonies. Women have comparable societies, but theirs have never matched those of men in number. A notable exception was the Hung Society of China, a secret society of women that lasted over 1,500 years. The mysteries, or secret rites and doctrines, of the Egyptians, the Persians, the Greeks, the Romans, and other ancient peoples were transmitted solely through secret societies. In modern civilizations secret societies such as Freemasonry are numerous. They usually offer various types of mutual aid for their members; there are, for example, special obligations to members who are ill and to the families of deceased members. Some historic secret societies, such as the Bavarian Illuminati, have been the object of massive paranoid speculation, accused of conspiring for world political domination; but the model of the secret society, with its emphasis on absolute commitment and secret truths that set the initiate apart, has been used to explain various political groups from terrorists to Cold Warriors. Some secret societies, e.g., the Mafia and the Ku Klux Klan, under the guise of fraternal benevolence, have defended the interests of their members by violence.

Further reading, [1] J. H. Lepper, Famous Secret Societies (1932); [2] A. Daraul, A History of Secret Societies (1962); [3] J. M. Roberts, The Mythology of the Secret Societies (1972).

¹⁵⁾ Een beknopt overzicht. De oostelijke tak van Indo-Europese migratie. Rond 1500 vce trokken Arische stammen India binnen en rond 800 vce trokken Meden, Parthen en Perzen Iran binnen. De westelijke tak van Indo-Europese migratie. De Achaeërs of Achaiërs was de naam die Homerus gebruikte voor de oudste groep Hellenen die zich omstreeks 1900 vce in Griekenland vestigde. Ze maakten deel uit van de Myceense beschaving die het Griekse vasteland begon te domineren vanaf ongeveer 1600 vce. De Latijnen vestigden zich in dezelfde tijdspanne in Latium -huidige naam Lazio- en met name het gebied van de zeven heuvels aan de Tiber dat zij Rome noemden. Binnen een relatief korte tijd weten zij verspreid over Italië een dertigtal stadstaten te stichten. De Etrusken of Etruriërs staan geheel buiten deze migraties naar Italië. De herkomst van de Etrusken is -ook in de oudheid-onbekend. Mogelijk kwamen zij uit Klein-Azië. Hun taal was geen Indo-Europese taal. Zij woonden in het gebied tussen de rivieren Arno en Tiber [het tegenwoordig Toscane, en delen van Umbrië en Latium]. Dit gebied wordt ook wel Etrurië genoemd. De Etruskische cultuur is de eerste grote beschaving op het Italisch schiereiland, en in hun bloeitijd [7^e- 5^e eeuw vce] waren de Etrusken een van de hoogst ontwikkelde volken van de oudheid. De verdere Indo-Europese migraties. Tussen het begin van eerste millennium en ongeveer 700 vce trokken Keltische stammen het westelijk deel van Europa binnen en verspreidden zich over een groot gebied. De Belgae vestigden zich in de lager gelegen kustgebieden zuidelijk van de Rijn - ten noorden van de Rijn woonden Germanen. De Galliërs vestigden zich in Noord-Italië, Zwitserland en Frankrijk. De Keltiberiërs in Spanje en Portugal. De Galaten in Anatolië [Turkije]. Een aantal groepen verspreidde zich over Dacië [Roemenië] en Thracië [Noord-Griekenland, Zuid-Bulgarije en Europees-Turkije]. Een aantal groepen vestigde zich in Midden-Europa waar al Germanen en ander Keltische stammen woonden. Zo kwamen de Helvetiërs in Zwitserland bij de Galliërs terecht. Een flink aantal Keltische stammen stak de Noordzee over en vestigde zich in Brittannië. Onder hen de Picten [Schotland], de Caledones [langs de Great Glen van Schotland], de Scotti [westelijk deel van Schotland], de Brigantes [Noord-Engeland en zuidoost Ierland], de Parisii [East Riding van Yorkshire en Humber side] en de Cantiaci [het huidige Kent]. Verder in Ierland stammen als de Connachta, de Uí Néill en de Dál gCais.

Het Germaans is ook een Indo-Europese taal. De Germanen hadden zich -aan het begin van het tweede millennium-voorafgaand aan de hierboven beschreven migratie al vanaf de steppe in het westen gevestigd, hoofdzakelijk in Denemarken en Sleeswijk-Holstein - het gebied dat wordt beschouwd als het Germaanse hartland. Van daaruit hebben de Germanen zich verspreid over West-Europa en Scandinavië - Oernoords is een Indo-Germaanse taal waaruit het Oudnoords is ontstaan.

¹⁶⁾ De Romeinse Tribunen -van de Populares- Tiberius Gracchus [163-133 vce] en Gaius Gracchus [154-121 vce] -de Gracchi- namen waar dat het grootgrondbezit van de adel het functioneren van de staat steeds verder belemmerde. De grootgrondbezitters lieten slaven het werk doen, waardoor steeds meer vrije boeren -de ruggengraat van de Romeinse samenleving- hun grond van bestaan kwijtraakten.

De Gracchi

Het stadsproletariaat werd zo steeds verder aangevuld met werkloze boeren, waardoor het proletariaat als geheel nog moeilijk zijn brood kon verdienen. Tiberius Gracchus heeft geprobeerd een "akkerwet" door de senaat te krijgen die het bezit van grond boven een bepaald limiet aan banden moest leggen. Een omgekochte collega volkstribuun vetode de wet. Tiberius werd door een cliëntbende van enkele conservatieve senatoren -de Optimates- om het leven gebracht en zijn lijk werd in de Tiber gegooid.

Zijn jongere broer Gaius heeft tien jaar later opnieuw een poging gedaan het worgende monopolie van de grootgrondbezitters te doorbreken. Als volkstribuun hebben zijn "korenwetten", het recht van elke Romein op een rantsoen graan, aanvankelijk tot zijn populariteit bijgedragen. Na twee ambtstermijnen was er niet veel meer over van die faam en werd hij ook fysiek in het nauw gedreven. Op de vlucht voor een cliëntbende heeft hij zich door zijn slaaf op de Aventijn om het leven laten brengen. De sociale onrust in Rome die het gevolg was van onevenwichtige landverdeling en werkloosheid heeft uiteindelijk geleid tot de bloedige

burgeroorlogen in de eerste eeuw vce, die uiteindelijk werden beslecht door het eerste triumviraat van Gnaeus Pompeius Magnus [106-48 vce], Marcus Licinius Crassus [115-53 vce] en Gaius Julius Caesar [100-44 vce] en vervolgens Octavianus Augustus Caesar [63 vce-14].

¹⁷⁾ Francesco Carotta is een Italiaans taalkundige, filosoof, ingenieur, uitgever en schrijver. "Carotta ontwikkelde de theorie dat de teksten over Jezus gebaseerd zijn op de levensgeschiedenis van Julius Caesar. Hij poneerde deze stelling voor het eerst in twee publicaties bij zijn eigen uitgeverij in 1988 en 1989. Vervolgens beschreef hij zijn bevindingen in twee Duitse krantenartikelen: de Stadtzeitung van Freiburg (april 1989) en die Tageszeitung uit Berlijn (december 1991). Tien jaar later publiceerde hij de resultaten van zijn onderzoek in het Duitse boek 'War Jesus Caesar?' (1999). Het boek verscheen in het Nederlands onder de titel 'Was Jezus Caesar? Een onderzoek' (2002) en in het Engels (2005) onder de titel Jesus was Caesar – On the Julian origin of Christianity.

Een vraagstelling dient niet alleen met deugdelijke argumenten te worden geverifieerd. De serieuze onderzoeker kijkt of een theorie gefalsificeerd kan worden. Kan dat? Jawel, Carotta's kaartenhuis wordt omvergeblazen door het getuigenis van Tacitus. Deze Romeinse geschiedschrijver spreekt in Annales 15,44 (geschreven omstreeks 115) met grote laetdunkendheid over het verderfelijke bijgeloof, exitiabilis superstitio, van de christenen. Ze zijn een kwaad en ze maken zich schuldig aan haat tegen de mensheid. In dit verband legt Tacitus de lezer even uit waar het christendom vandaan kwam. 'De naam is afgeleid van de Christus die tijdens het bewind van Tiberius door toedoen van de procurator Pontius Pilatus was terechtgesteld', zo vertaalt M. A. Wes de passage, die door alle moderne uitgevers van de Latijnse als echt wordt erkend. Maar Carotta weet het beter: laten we nu net hier te maken hebben met een vervalsing van gemene monniken!" Dit voorgaande stukje tekst komt uit Skepter, Jaargang 15, nummer 4, 2002 en is van de hand van Anton van Hooff.

Carotta en van Hoof hebben elkaar eens ontmoet, beiden als lid van een forumdiscussie, bij welke gelegenheid Carotta van Hooff een ezel noemde vanwege het verwerpen van zijn theorie. Het is inderdaad zo dat van Hoof gelijk heeft in de beschrijving van het

wetenschappelijk proces. Te beginnen met een goede vraagstelling die te onderzoeken valt, vervolgens een hypothese die hout snijdt en daarna een zorgvuldig onderzoek ter verificatie en mogelijk falsificatie van de hypothese. Doorstaat de hypothese alle tests, dan kan die een theorie worden genoemd. Dat Carotta zijn hypothese niet wetenschappelijk onderzoekt maakt de hypothese echter niet minder interessant. Meer realistisch echter is een derde vooralsnog niet onderzochte mogelijkheid. Dat de Jezus van de vroege Christenen in Rome een onacceptabel figuur was, wordt gedemonstreerd door de uiting van Tacitus. Jezus was wel acceptabel voor Keizer Constantijn die het Christendom tot staatsgodsdienst maakte. Tussen Tacitus en Constantijn is iets gebeurd waardoor de Romeinse staat van mening veranderde. Het is plausibel dat de vroege Christenen in Rome het verhaal van Jezus geremodelleerd hebben naar voorbeeld van de keizercultus. Octavianus -Caesar Augustus- had de Senaat zover gekregen Julius Caesar tot god te verheffen en Augustus nam dit als uitgangspunt voor zijn keizercultus. De Christenen in Rome zijn vervolgd omdat zij Jezus zagen als de zoon van God, iets wat in Romeinse ogen niet kon omdat keizer Augustus al de zoon van God -Caesar- was. Toen na ruim driehonderd jaar de keizercultus nietszeggend en in onbruik was geraakt, bleef de Christelijke zoon van God overeind en werd acceptabel genoeg voor Constantijn om als vervanging te dienen.

¹⁸⁾ De Nederlanden hadden zich in een tachtig jaar durende onafhankelijkheidsoorlog (1568-1609 en 1621-1648) losgemaakt van Spanje en werden de Republiek der Nederlanden en op het toppunt van hun macht rijker dan menig koning. De Paus had in de Nederlanden niets meer te zeggen, omdat in het noorden van de Nederlanden de Reformatie nagenoeg volledig was. De intelligentsia en de handelshuizen waren naar Amsterdam gevlucht na de Spaanse plundering van Antwerpen in 1585. De Nederlanden toonden aan dat een land geen Koning en geen Paus behoeft. De leider van de oorlog tegen Spanje, Willem van Oranje Nassau, mocht zich geen koning noemen maar slechts Stadhouder. Zijn nazaten zouden pas in de restauratietijd na de Napoleontische periode tot Koning worden gekroond [1815] - de kerk kreeg toen ook iets van zijn macht terug, maar nooit meer als weleer.

¹⁹⁾ Eigenlijk zocht Columbus een alternatieve weg naar de specerijenlanden via de westelijke route. De oostelijke route om Kaap de Goede Hoop heen, was het door de Paus toegewezen monopolie van de Portugezen. De eerste die wel een route via de west wist te vinden was Fernão de Magalhães [1480-1521]. Hij vond de route om Zuid-Amerika, Kaap Hoorn, en zijn laatste schip met Juan Sebastián Elcano [1487-1526] als kapitein was het eerste schip dat de reis om de wereld maakte. De Magalhães zelf was in de Filippijnen omgekomen toen hij gewapenderhand de inboorlingen zijn wil trachtte op te leggen.

²⁰⁾ Gebaseerd op de methodologie van Carl Haub [<http://www.prb.org/Publications/Articles/2002/HowManyPeopleHaveEverLivedonEarth.aspx>] heeft Peter Grünwald [<http://homepages.cwi.nl/~pdg/>] de cijfers geactualiseerd. Overigens, nog een ander weetje, de ruimte in het atoom tussen de kern en de elektronen er omheen is verhoudingsgewijs enorm - als de middenstip en de buitenste ring in een groot voetbalstadion. Wanneer die ruimte op de een of andere manier weggenomen zou kunnen worden en de atoomkernen en de elektronen waaruit alle mensen op aarde bestaan dicht opeen gepakt konden worden, dan nemen alle mensen het volume in van een suikerklontje.